

SUOMEN PANKKI

55. VUOSIKIRJA 1974

SISÄLLYS

Vuoden 1974 taloudellinen kehitys		
Kokonaiskysyntä ja -tarjonta	4	
Vienti	4	
Kotimainen kysyntä	4	
Tuotanto	6	
Tuonti	6	
Kansantalouden tasapaino	6	
Työllisyys	6	
Hinnat, palkat ja tulot	7	
Vaihtotase ja ulkomainen maksuvalmius	8	
Rahoituskehitys	11	
Ulkomainen rahoitus	12	
Rahoituslaitokset	12	
Valtio	15	
Arvopaperimarkkinat	16	
Keskuspankkipolitiikka		
Rahapolitiikka	17	
Rahapolitiikan yleiskatsaus	17	
Kiintiöpolitiikka	19	
Korkopolitiikka	20	
Luottopoliittiset ohjeet	20	
Obligaatiolainoja koskevat lausunnot	22	
Talletustodistukset ja määräaikaistalletukset	23	
Erityisrahoitusjärjestelyt	24	
Valuuttapolitiikka	26	
Kehitys kansainvälisillä valuuttamarkkinoilla	26	
Avistamarkkinat	27	
Terminimarkkinat	29	
Valuutansäännöstelyyn liittyvät toimenpiteet	29	
Kahdenkeskiset maksujärjestelyt	30	
Pitkäaikaiset ulkomaiset pääomanliikkeet	30	
Valuuttatilanne	33	
Suomen Pankin tase ja tuloslaskelma		
Taseuudistus	35	
Ulkomaat	35	
Rahoituslaitokset	36	
Julkinen sektori	37	
Yritykset	37	
Liikkeessä oleva raha ja talletustodistukset	38	
Setelinanto	38	
Muut tasetilit	39	
Tuloslaskelma	39	
Suomen suhteet kansainvälisiin järjestöihin		
Kansainvälinen Valuuttarahasto	40	
Kansainvälinen Järjestelypankki	41	
Maailmanpankkiryhmä ja alueelliset kehitysinstituutiot	42	
Muut kansainväliset järjestöt	42	
Kuviot		
1. Bruttokansantuotteen kasvutekijät	5	
2. Työllisyys	7	
3. Hinnat ja palkat	8	
4. Maksutase	9	
5. Kansantalouden säästäminen ja investoinnit	10	
6. Rahoitusjäämät	11	
7. Pankkien ottolainaus ja luotonanto yleisölle	12	
8. Pankkien luotonantoenemmyys ja sen rahoitus	14	
9. Valtion kassatalous	15	
10. Liikepankkien keskuspankkivelka	18	
11. Korkojen kehitys	21	
12. Talletustodistukset ja määräaikaiset talletukset	23	
13. Kotimaisten toimitusluottojen rahoitus	24	
14. Uusvientiluottojen ja lyhytaikaisten vientiluottojen rahoitus	25	
15. Valuuttakurssien keskimääräinen kehitys	27	
16. Tärkeimpien valuuttakurssien muutokset	28	
17. Suomen Pankin avistakaupat	29	
18. Suomen Pankin termiinkaupat	30	
19. Velkaantumiskehitys	32	
20. Valuuttatilanne	34	
Taulukot		
1. Suomen Pankin tase	44	
2. Vaihdeettava ja sidottu varanto	46	
3. Suomen Pankin tuloslaskelma	46	
4. Suomen Pankin soveltamia korkoja	47	
5. Kotimainen clearingliike: vaihdettujen pankkivekselien ja shekkien sekä tilisiirtojen lukumäärä ja arvo	47	
6. Setelinanto	48	
7. Liikkeessä olevat setelit ja metallirahat	49	
8. Setelinvalmistus ja setelinpolto	50	
9. Setelit ja metallirahat	51	
10. Avistamyntikurssit vuosittain	52	
11. Avistamyntikurssit kuukausittain	54	
Eduskunnan pankkivaltuusmiehet vuoden 1974 lopussa	58	
Suomen Pankki vuoden 1974 lopussa	58	

VUODEN 1974 TALOUDELLINEN KEHITYS

Taloudellinen toiminta säilyi maassamme vuonna 1974 vilkkaana huolimatta vaikeutuneesta energiatilanteesta sekä monissa maissa vallinneesta lamasta. Useimmilla aloilla tuotantokapasiteetti oli suuren osan vuotta täydessä käytössä. Kansainvälisen taantuman vaikutukset alkoivat tosin tuntua vuoden jälkipuoliskolla etenkin metsäteollisuuden viennin heikentymisenä. Jo pitkään voimakkaana jatkunut vientikysyntä ja sitä seurannut vilkas investointitoiminta lisäsivät yhdessä vireän asuntorakentamisen kanssa tuontiin ja hintatasoon kohdistuvaa painetta. Työllisyystilanne parani edelleen koko maassa ja keskimääräiseksi työttömyysasteeksi muodostui 1.7 %. Ulkomaankaupan tasapainotomuutta lisäsivät alkuvuodesta kotimainen ylikysyntä ja loppuvuodesta heikentynyt vientikysyntä sekä voimakkaasti kohonneet ulkomaankaupan hinnat.

KOKONAISKYSYNTÄ JA -TARJONTA

Vienti

Taloudellisen kasvun pysähtyminen, nopeana jatkunut inflaatio sekä kasvaneiden vaihtotase-alijäämien rahoitusongelmat olivat leimaa-antavia vuoden 1974 kansainväliselle suhdannekehitykselle. Öljyn hinnan suuri nousu johti taantumiseen etenkin autoteollisuudessa ja vuoden mittaan suhdanteet heikkenivät läntisissä teollisuusmaissa useimmilla muillakin toimialoilla. Öljyn hinnannousun kiihdyttämän inflaation nähtiin — maksutaseongelmien ohella — edellyttävän vuoden 1973 korkeasuhdanteessa omaksutun kireän rahapolitiikan jatkamista, mikä myötävaikutti rakennustuotannon jyrkkään supistumiseen useissa maissa. Yleistä epävarmuutta lisäsi myös kansainvälisten pääomamarkkinoiden epävakaisuus, erityisesti ns. öljy-rahojen uskierron hidaskäyntiinlähtö.

Kansainvälinen suhdannetaantuma johti vientituotteittemme kysynnän laskuun vasta vuoden loppupuolella. Alkuvuodesta tuotantokapasiteetti-

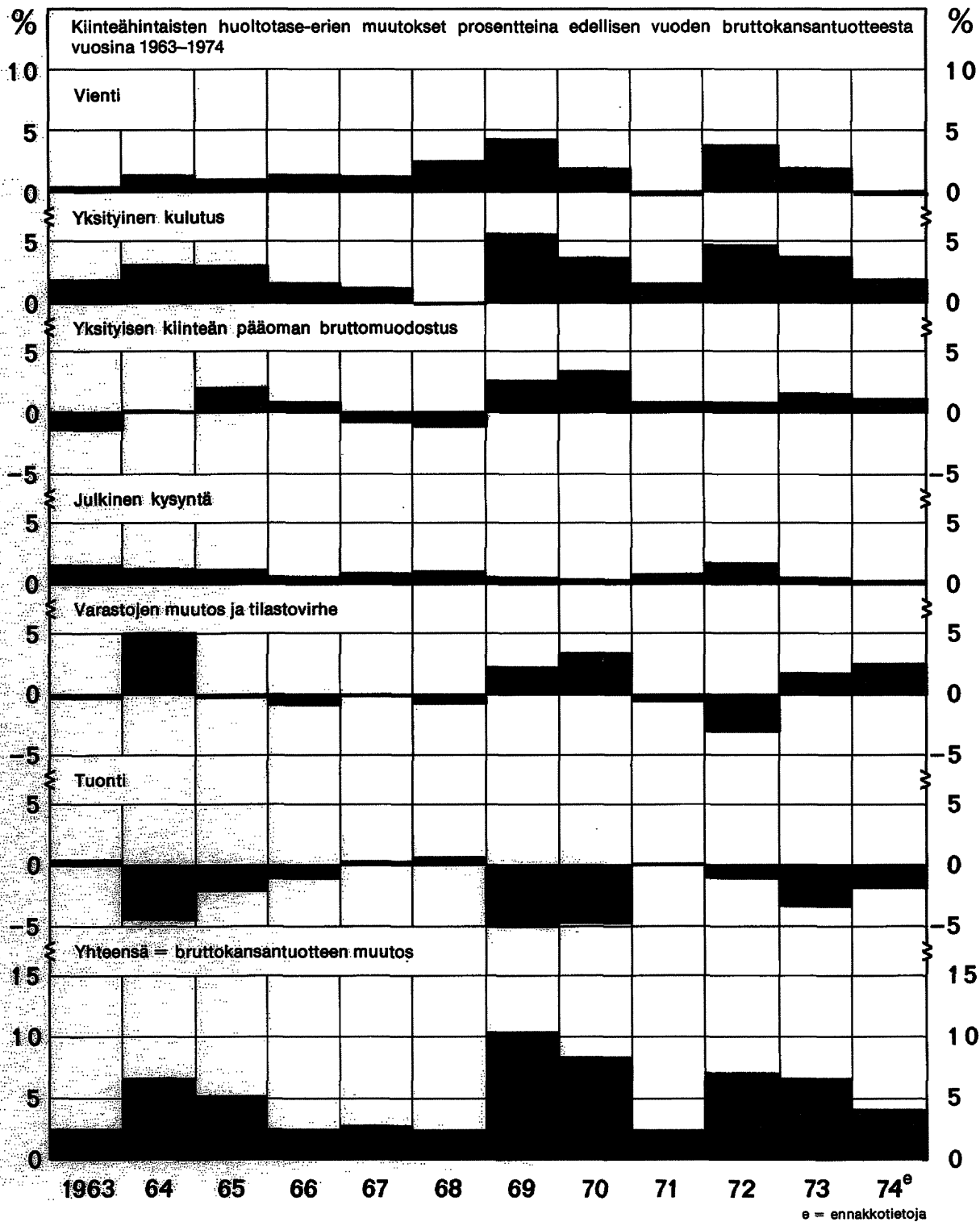
tin puute rajoitti edelleen vientimenestystä useilla aloilla. Menekkivaikeuksia oli lähinnä puutavateollisuudella, jonka vientimäärät supistuivat viidenneksellä ostajamaissa vallinneen rakennustaman johdosta. Paperiteollisuustuotteiden vienti sen sijaan jatkui vilkkaana lähes koko vuoden. Korkeasuhdanteen jatkuminen Ruotsissa sekä kasvaneen öljylaskun maksamiseksi sovitut lisätoimitukset Neuvostoliittoon ylläpitivät viennin kasvua etenkin metalliteollisuudessa. Vaikka tavaraviennin määrä supistuikin prosenttien verran, erityisesti metsäteollisuustuotteiden vientihinnat kohosivat huomattavasti ja koko tavaraviennin arvo lisääntyi 42 %. Palvelusten viennin arvo kasvoi tavaraviennin arvoa huomattavasti hitaammin, kun kuljetustulojen kasvu hidastui ja matkustustulojen kasvu pysähtyi (kuvio 1).

Kotimainen kysyntä

Pitkään korkeana säilynyt tuotantokapasiteetin käyttöaste lisäsi vuonna 1974 teollisuuden in-

Kuvio 1.

BRUTTOKANSANTUOTTEEN KASVUTEKIJÄT

vestointipaineita. Paineiden purkautumista edesauttoivat erityisesti vientiteollisuudessa huomattavasti kasvaneet tulot sekä valikoiva rahapolitiikka, jolla kiristyneidenkin rahamarkkinoiden vallitessa pyrittiin turvaamaan vientiä mahdollistavat kapasiteettilajennukset. Erityisesti lisääntyivät kone- ja laiteinvestoinnit, mutta myös tuotannolliset talonrakennusinvestoinnit olivat edellisvuotisia suuremmat.

Etelä-Suomen keskuksien asuntotuotanto jatkui edelleen vilkkaana vuoden loppupuolelle asti. Pitkään vallinnut ylikysyntätilanne ja kustannustason kohoaminen johtivat asuntojen hintojen merkittävään nousuun. Tämä yhdessä rahoituksen kiristymisen kanssa heikensi tuntuvasti asuntojen kysyntää vuoden loppua kohti. Asuntoinvestoinnit kasvoivat edellisestä vuodesta lähes 6 %. Siitä huolimatta että ns. vähemmän tärkeän rakennustoiminnan rajoittamiseksi säädetty investointiverolaki pidettiin edelleen voimassa vuoden loppuun, vallitsi koko rakennusalalla — erityisesti alkuvuodesta — selvä ylikysyntätilanne. Yhteensä yksityisten kiinteiden investointien määrä kasvoi noin 6 % vuonna 1974.

Yksityisen kulutuksen kasvu heikkeni edellisestä vuodesta kotitalouksien käytettävissä olevien reaalityulojen kasvuvauhdin hidastuttua. Kestävien tavaroiden kulutus vähentyi runsaat 5 % lähinnä autojen hankintojen supistumisen johdosta. Koko yksityinen kulutus kasvoi määrältään 3.6 %.

Julkista kysyntää pyrittiin hillitsemään ylikysyntätilanteen jatkumisen johdosta. Hallinnolliset investoinnit supistuivat ja julkisen kulutuksen määrän kasvu pidettiin selvästi edellisiä vuosia pienempänä.

Tuotanto

Bruttokansantuotteen kasvu hidastui vuonna 1974 vain suhteellisen lievästi edellisestä vuodesta huolimatta tuotannon tekijärajoitteista ja vuoden loppupuolella tapahtuneesta vientiky-

synnän heikkenemisestä. Kansantuotteen määrällinen kasvu oli 4.2% (kuvio 1). Metalliteollisuus toimi edelleen täydellä kapasiteetilla Neuvostoliiton-viennin lisääntymisen johdosta. Puuteollisuudessa jouduttiin sen sijaan tuottamaan varsinkin sahatavaraa ja levyjä varastoon ja hidastamaan tuotantoa, koska kansainvälinen suhdannetaantuma vähensi kysyntää vuoden loppua kohti. Vuodenvaihteen tienoilla alkoi myös paperiteollisuuden tuotanto supistua. Tuotannon hidastuminen heijastui välittömästi myös metsätaloudessa, missä hakkuut eivät edellisestä vuodesta juuri lisääntyneet. Maatalous kärsi poikkeuksellisen sateisesta syksystä ja satovahingot olivat paikoitellen tuntuvia.

Tuonti

Tuonin kehityksessä silmiinpistävimpanä piirteenä oli energian hintojen voimakas nousu. Raakaöljyn, polttoaineiden ja sähköenergian tuonin arvo nousi edellisvuoden 2 mrd. markasta 5.4 mrd. markkaan. Määrältään energian tuonti lisääntyi noin 5 %.

Teollisuustuotannon kasvu ylläpiti raaka-aineiden ja tuotantotarvikkeiden tuonin kasvua. Ilman raakaöljyä tämän ryhmän tuonin määrä lisääntyi noin 10 % ja hintojen nousu ylti lähes 40 prosenttiin. Investointitavaroiden tuonti kasvoi määrältään miltei viidenneksen. Sen sijaan kulutustavaroiden tuonti pysyi edellisen vuoden tasolla. Kokonaisuudessaan tavarantuonin määrä kohosi 7 % ja arvo 55 %. Pääosa palvelusten tuonin arvon vajaan viidenneksen suuruisesta kasvusta johtui kohonneista hinnoista. Matkustusmenojen kasvu hidastui kulutuskysynnän myötä huomattavasti.

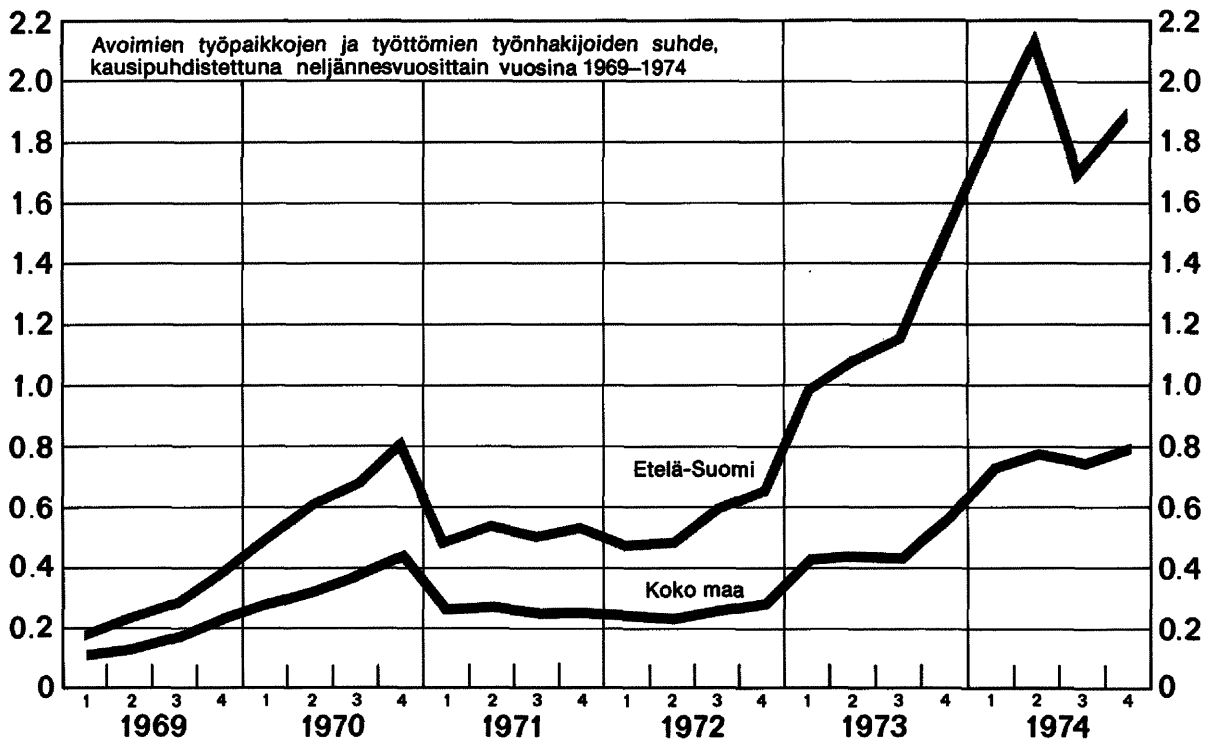
KANSANTALouden TASAPAINO

Työllisyys

Työllisyystilanne parani vuoden alkupuoliskolla koko maassa ja säilyi vuoden loppuun saakka edellistä vuotta selvästi suotuisampana (kuvio 2). Työvoiman määrä kasvoi yli 50 000 henkeä, mihin vaikutti työvoimaosuuden jatkuva koho-

Kuvio 2.

TYÖLLISYYS

minen. Etelä-Suomessa pitkään jatkunut työvoiman ylikysyntä alkoi pienentyä ja avoimien työpaikkojen määrän kasvu pysähtyi. Koko maan keskimääräinen työttömyysaste oli vain 1.7 %, mutta työttömyys oli edelleen vakava ongelma Itä- ja Pohjois-Suomessa, vaikka näille alueille syntyikin jonkin verran uusia työpaikkoja. Työvoiman siirtyminen alkutuotantoelinkeinoista hidastui ja suhdanteiden heiketessä myös Etelä-Suomeen suuntautuva maan sisäinen muuttoliike alkoi hidastua. Niinikään muuttoliike Suomen ja muiden Pohjoismaiden välillä oli vähäistä. Muuttotase jäi niukasti Suomelle edulliseksi, vaikka alkuvuoden paluumuutto kääntyi syksyllä jälleen poismuutoksi.

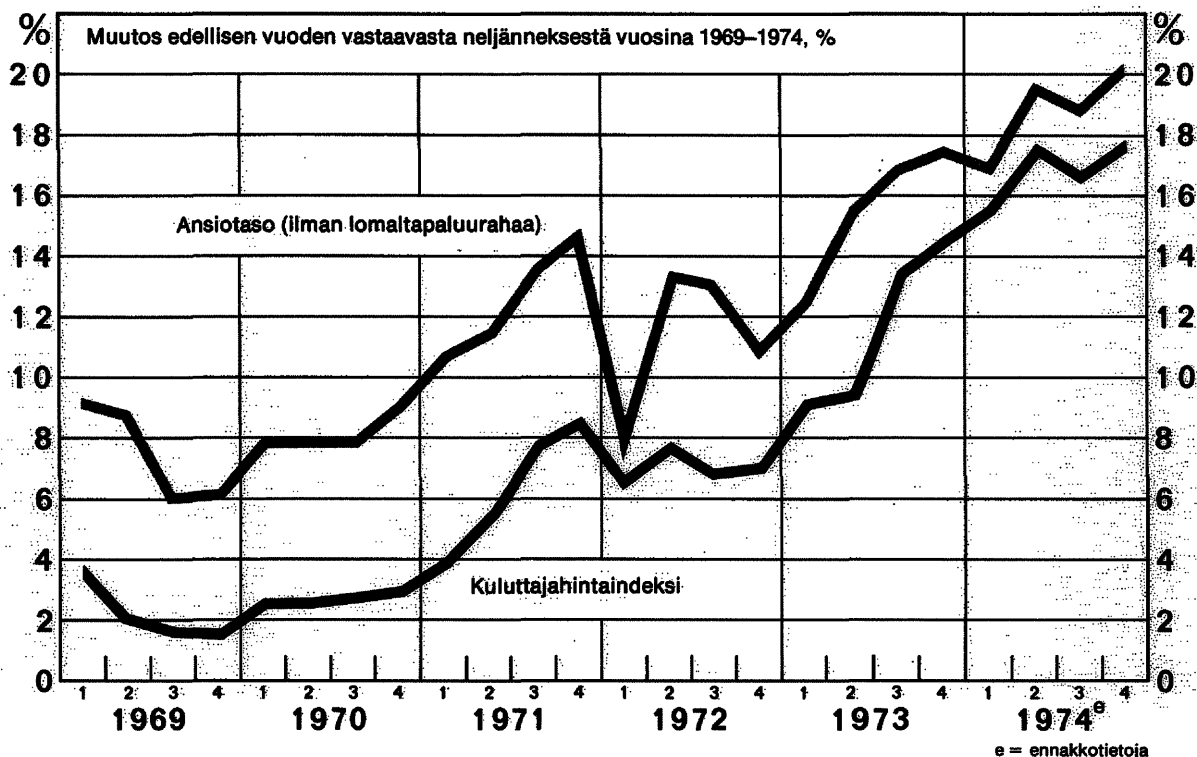
Hinnat, palkat ja tulot

Hintojen nousu oli vuonna 1974 selvästi edellisvuotista suurempi (kuvio 3). Kuluttajahinnat nousivat keskimäärin 17 % ja markkinahintaisen

kansantuotteen hinnat noin 19 % edellisestä vuodesta. Hintapainetta aiheuttivat erityisesti ulkomaankaupan hintojen voimakas kohoaminen ja ylikysyntätilanteen jatkuminen. Tuontihintojen nousu johti kustannusten ja kuluttajahintojen nopeaan kohoamiseen, vientihintojen nousu puolestaan lisäsi kysyntäpainetta ja siten mm. palkkojen ja kantohintojen kohoamista.

Ansiotasoa kohosi vuonna 1974 edelliseen vuoteen verrattuna keskimäärin vajaat 20 %. Huhtikuussa solmittiin työmarkkinajärjestöjen kesken 22 kuukaudeksi tulopoliittinen sopimus, jossa korotukset määriteltiin pennimääräisinä. Ratkaisuun liittyi vero- ja sosiaalipoliittisia toimenpiteitä, maataloustulosopimus sekä hintasäännöstelyn tiukentaminen. Sopimuspalkkojen korotukset merkitsivät huhtikuussa keskimäärin 9 prosentin ja syyskuussa vajaan 3 prosentin nousua keskimääräiseen ansiotasoon. Palkkehitys muodostui kuitenkin liukumien vaiku-

Kuvio 3.
HINNAT JA PALKAT

tuksesta hyvin erilaiseksi eri toimialoilla kannattavuuserojen sekä työvoiman tarjonnan ja kysynnän tasapainottomuuksien vuoksi.

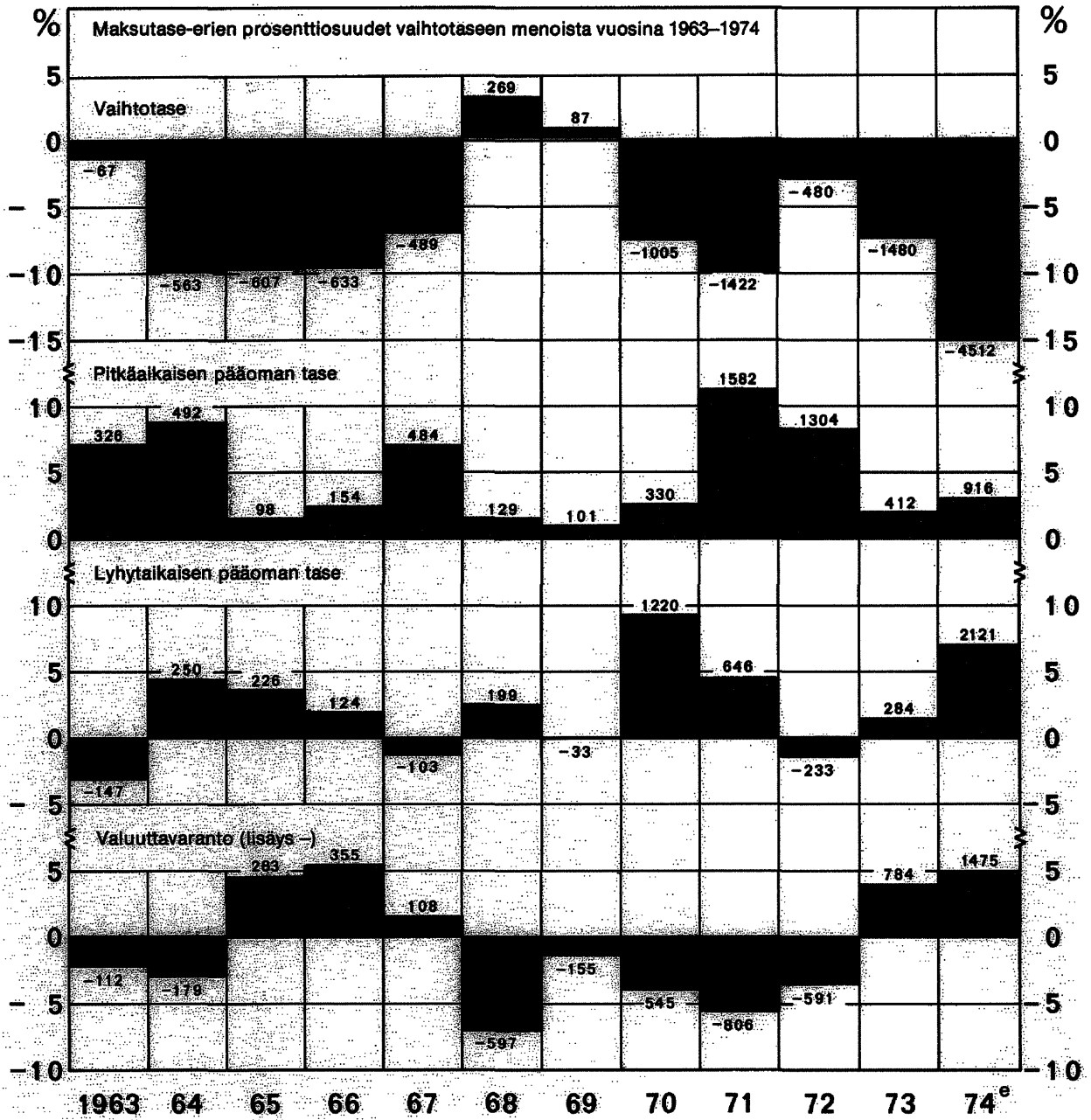
Tulosopimuksen perusteella tarkistettiin veroasteikkoja siten, että vuosina 1974 ja 1975 yksityisten tulonsaajien verorasitusta kevennettiin 1 350 milj. markkaa entisiin veroasteikkoihin verrattuna. Lisäksi syksyllä tulo- ja varallisuusverolain uudistustyön yhteydessä päätettiin vuonna 1975 toteutettavasta 850 milj. markan verohelpotuksesta. Näillä toimenpiteillä pyrittiin lieventämään inflaation ja progressiivisten veroasteikkojen yhteisvaikutuksesta aiheutuvaa verorasituksen kasvua etenkin pieni- ja keskituloisten ryhmissä.

Inflaatiovauhdin hidastamiseen pyrittiin hintasäännöstelyn ja palkkavaatimusten alentamiseen tähtäävien tuloveroasteikkojen kevennysten lisäksi eräin muin toimenpitein. Energian

hintojen maatalouden tuotantokustannuksia kohottavan vaikutuksen sekä maataloustulosopimuksen kulutushintoja korottavan vaikutuksen vähentämiseksi maatalouden tukipalkkioita lisättiin yli 80 %. Myös muiden elinkeinojen tukipalkkiot kasvoivat nopeasti ja tukipalkkioiden kokonaislisäys oli 1.2 mrd. markkaa. Hinta- ja kustannuspaineen vähentämiseksi kevyt ja raskas polttoöljy vapautettiin väliaikaisesti liikevaihtoverosta. Myös eräiltä peruselintarvikkeilta poistettiin liikevaihtovero vuoden 1975 loppuun saakka. Metsäteollisuuden vientihintojen nousun aiheuttamaa kysyntävaikutusta pyrittiin pienentämään 300 milj. markan suhdannepidätyksillä. Kun vienti heikkeni loppuvuodesta, osasta pidätyksiä kuitenkin luovuttiin.

Vaihtotase ja ulkomainen maksuvalmius Tuontihinnat nousivat noin 44 % ja vientihinnat 42 %. Ulkomaankaupan vaihtosuhteen heikkeneminen jäi näin ollen huomattavasti vähäisem-

Kuvio 4.
MAKSUTASE

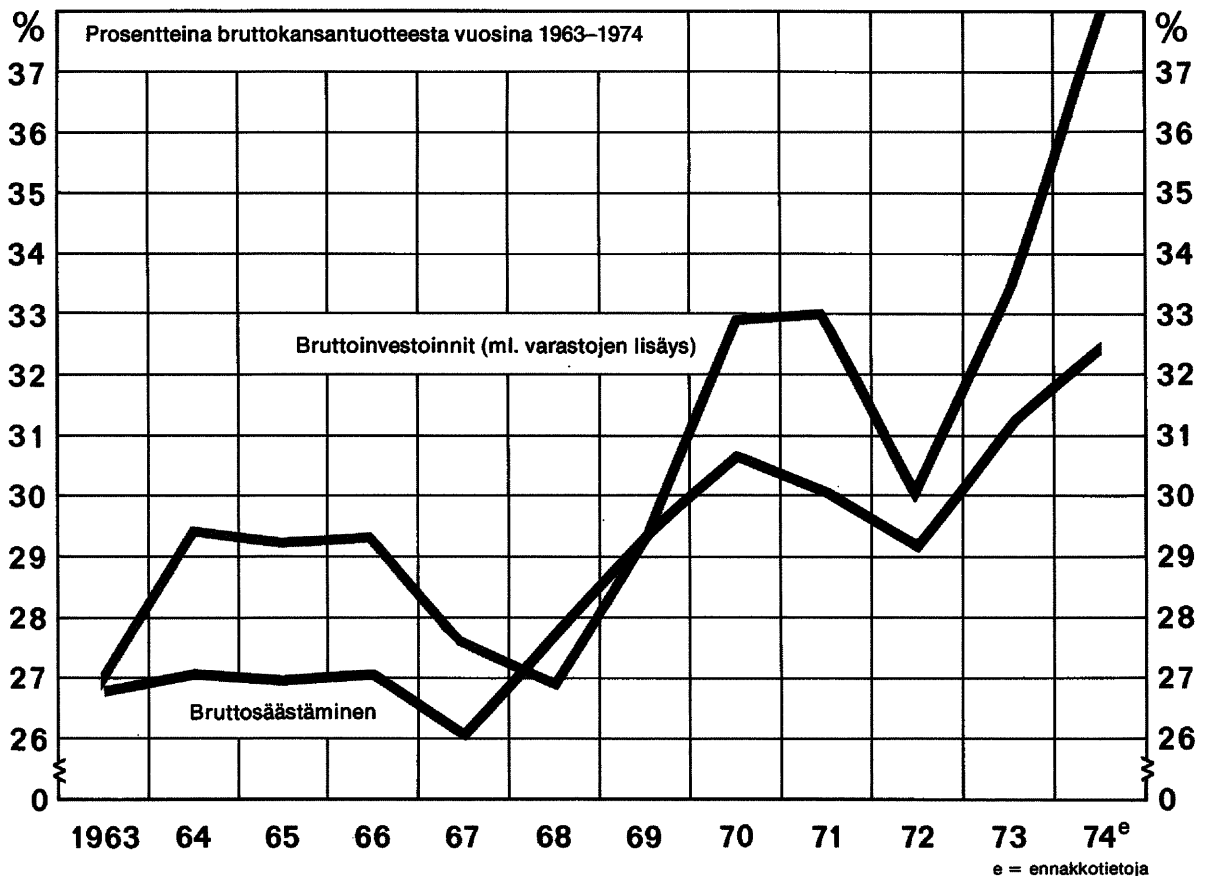
mäksi kuin useimmissa muissa öljyä tuovissa teollisuusmaissa. Palvelusten taseen ylijäämän lisääntymisestä huolimatta kasvoi tavaroiden ja palvelusten taseen alijäämä 3.5 mrd. markkaan.

Ulkomaisen velan lisääntymisen ja korkean kansainvälisen korkotason vuoksi pääomakorvaukseen alijäämä kasvoi kertomusvuonna noin neljänneksen eli jo 1 mrd. markkaan. Vaihtotaseen alijäämä oli siten noin 4.5 mrd. markkaa eli vajaat 6 % bruttokansantuotteesta.

Vaihtotaseen alijäämästä katettiin viidennes pitkäaikaisen ja noin puolet lyhytaikaisen pääoman nettotuonnilla (ks. ulkomainen rahoitus s. 12). Yleistaseen alijäämäksi muodostui 1.5 mrd. markkaa (kuvio 4). Tämä ei kuitenkaan sellaise-

naan heijastunut maksuvalmiusasemaan. Noin 2 mrd. markkaa kauppataseen vajauksesta syntyi lähinnä Neuvostoliiton kanssa sidotuilla valuutoilla käytävässä kaupassa. Suomen tiliase- ma sidottujen valuuttojen osalta heikkeni kuitenkin vain 0.6 mrd. markkaa, mikä johtui palvelusten vientituloista, saaduista tuontituloista sekä viennin ennakkomaksuista. Koko maan vaihdettava valuuttavaranto väheni noin 0.9 mrd. markkaa. Kun pankkien valuuttavelka kasvoi yli 0.7 mrd. markkaa, pieneni Suomen Pankin vaihdettava varanto vain runsaat 0.1 mrd. markkaa 1.7 mrd. markkaan. Kun vaihdettavina valuuttoina suoritettut menot kasvoivat lähes 50 %, heikkeni suhteellinen maksuvalmius kuitenkin selvästi. Maksuvalmiustilannetta paransivat kyläkin osaltaan kansainvälisten pankkiyhtymien

Kuvio 5.
KANSANTALouden SÄÄSTÄMINEN JA INVESTOINNIT

kanssa tehdyt valmiusluottosopimukset.

Suomen ulkomainen nettovelka oli vuoden lopussa 12.6 mrd. markkaa, mikä vastasi noin 16 prosenttia bruttokansantuotteesta. Yksinomaan pitkäaikaisten ulkomaisten lainojen korkoihin ja kuoletuksiin käytettiin kertomusvuonna 2.3 mrd. markkaa.

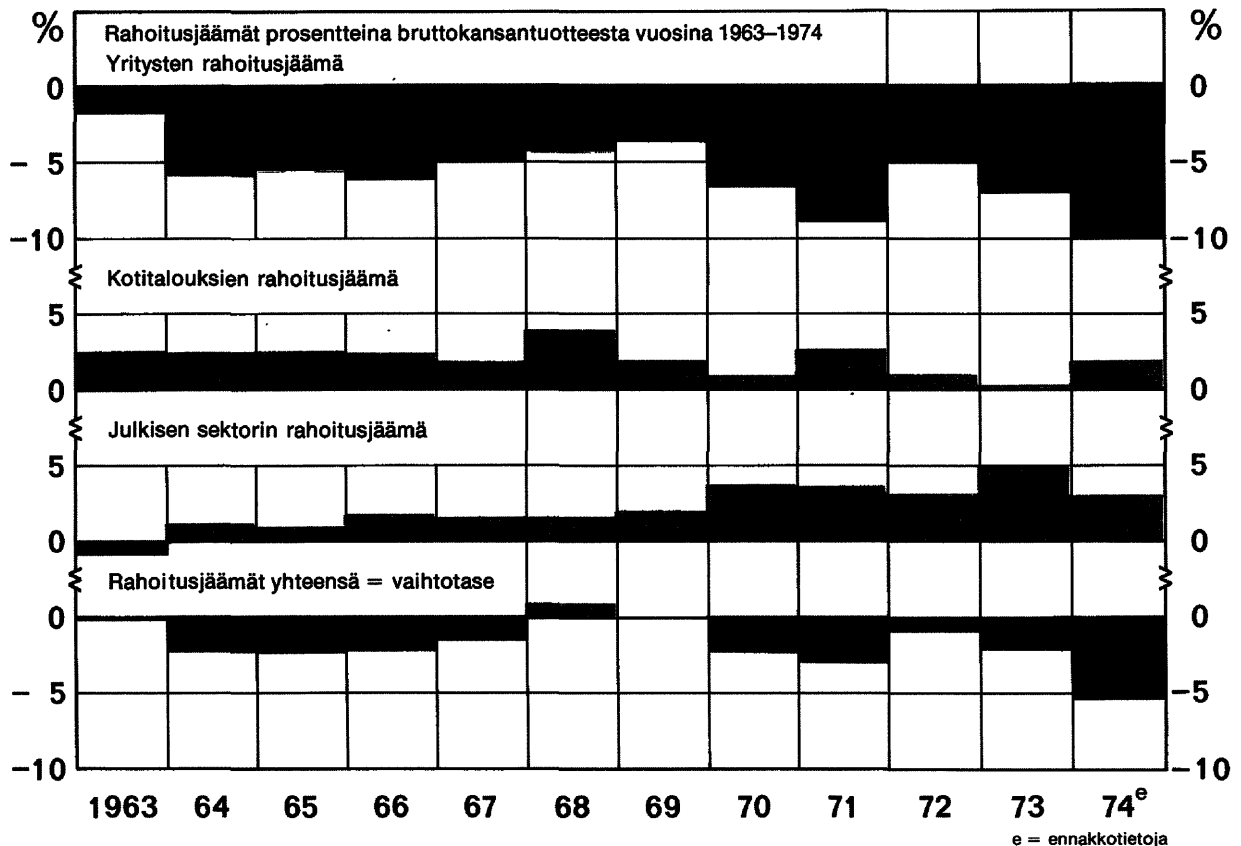
RAHOITUSKEHITYS

Investointien ja kotimaisen säästämisen välinen tasapainottomuus lisääntyi tuntuvasti vuonna 1974 (kuvio 5). Bruttoinvestoinnit suhteessa bruttokansantuotteeseen kohosivat 38 prosenttiin; niistä rahoitettiin noin 86 % kotimaisella

säästämisellä ja loput ulkomaisella pääomalla. Tuotantokapasiteetin kasvattamispyrkimykset lisäsivät yritysten rahoitustarvetta, ja kun myös varastoinvestointien arvo kasvoi huomattavasti, yritykset joutuivat lisäämään tuntuvasti nettoluotonottoaan (kuvio 6). Kotitalouksien rahoitusylijäämä muodostui säästämisasteen voimakkaan kohoamisen vuoksi selvästi suuremmaksi kuin edellisellä vuonna. Valtion rahoitusylijäämän pieneneminen liittyy sen säästämisen selvään supistumiseen, johon myötävaikuttivat vuoden aikana toimeenpannut veronalennukset, kasvaneet siirtomenot muille sektoreille sekä hintojen nousun myötä lisääntyneet kulutusmenot. Kunnat rahoittivat investointimensa ilman mainittavaa nettoluotonoton kasvua.

Kuvio 6.

RAHOITUSJÄÄMÄT

Ulkomainen rahoitus

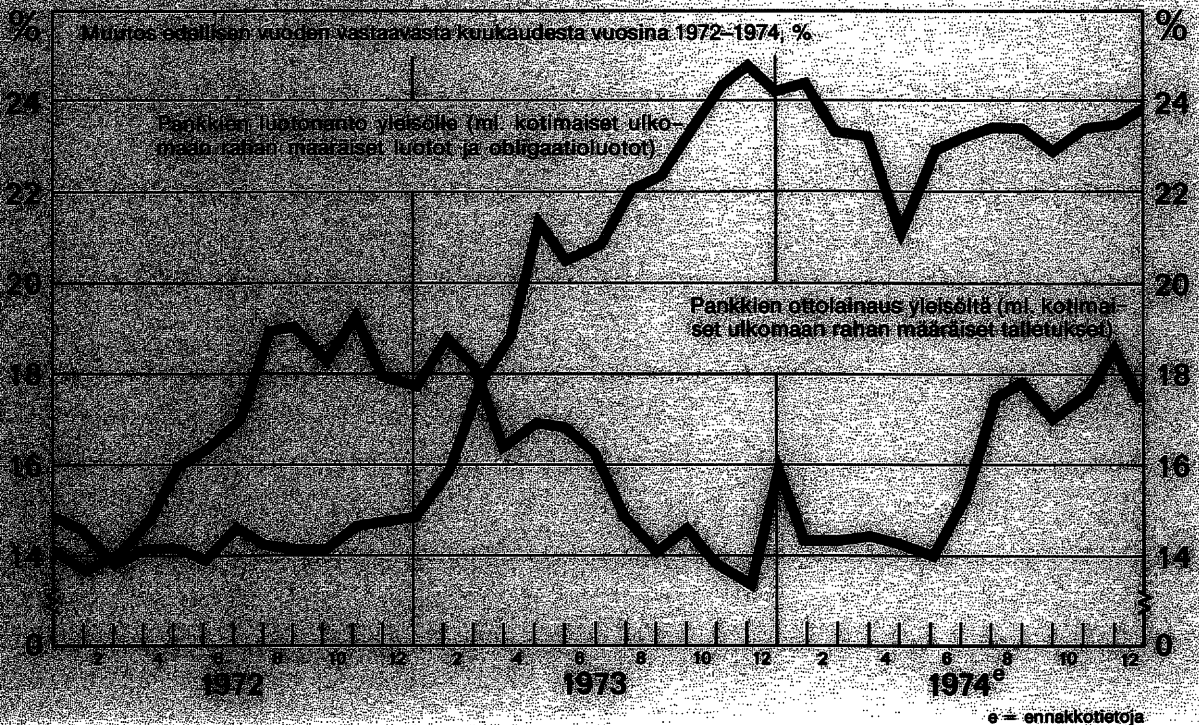
Ulkomaisen pääoman tuonnin osuus kansantalouden rahoitustarpeesta nousi suuremmaksi kuin koskaan aikaisemmin. Ulkomaisten luottojen heikon saannin, korkean korkotason ja valuuttakursseihin liittyneen epävarmuuden takia pitkäaikaisen pääoman nettotuonti jäi vähäiseksi (kuvio 4). Vaikka uusia pitkäaikaisia lainoja nostettiinkin 2.7 mrd. markkaa eli lähes 1 miljardi edellisvuotista enemmän, merkitsivät vanhojen lainojen kuoletusten kasvu sekä metalliteollisuustuotteiden viennistä aiheutunut vientiluottojen lisääntyminen pitkäaikaisen pääoman nettotuonnin jäämistä noin 1 mrd. markkaan. Lähes puolet kansantalouden rahoitusvajauksesta katettiin lyhytaikaisen pääoman tuonnilla. Suurin osa lyhytaikaisesta velkaantumisesta oli tuonnin arvon kasvuun liittynyttä kauppaluottojen lisääntymistä, joskin myös vientitilauksista saadut ennakkomaksut olivat huomattavia.

Rahoituslaitokset

Kotimaiset rahoitusmarkkinat pysyivät suhteellisen kireinä vuonna 1974. Siitä huolimatta että liikepankkien keskuspankkivelkakiintiöitä korotettiin kolmesti vuoden aikana, pankit joutuivat lähes jatkuvasti maksamaan lisäkorkoja Suomen Pankille tyydyttääkseen vilkkaana jatkunutta luotonkysyntää. Ainoastaan kesällä, jolloin lyhytaikaisen pääoman tuonti oli erityisen runsasta, pankit alittivat tilapäisesti peruskorkoiset kiintiönsä. Kotimaisiin rahoitusmarkkinoihin kohdistunut voimakas paine oli lähinnä seurausta siitä, että yritysten ja valtion pääomantuonti ei suuruudestaan huolimatta riittänyt kattamaan vaihtotaseen vajausta, vaan siitä noin 1 300 milj. markkaa jäi pankkijärjestelmän rahoitettavaksi. Tähän kehitykseen liittynyt yleisön likviditeetin kiristyminen ei kuitenkaan heijastunut läheskään näin suurena liikepankkien keskuspankkivelan kasvuna, sillä pankkien

Kuvio 7

PANKKIEN OTTOLAINAUS JA LUOTONANTO YLEISÖLLE

oman valuuttavelan kasvun vuoksi Suomen Pankin ulkomaisen nettosaatavan supistuminen jäi 558 milj. markkaan.

Valuuttavarannon pienenemisen ohella liikepankkien asemaa kiristivät inflaation myötä seurannut setelistön noin 350 milj. markan suuruisen kasvu sekä vuoden lopulla tehdyt metsäteollisuuden suhdannepidätykset. Toisaalta keventävästi vaikuttivat Suomen Pankin oman luotonannon lisäys sekä talletustodistusten lunastaminen ja pääomantuontitalletusten purkaminen. Kaikkiaan näistä syistä liikepankkien keskuspankkivelka kasvoi 573 milj. markkaa eli miltei saman verran kuin Suomen Pankin ulkomainen nettosaatava supistui. Keskuspankkivelka ylitti peruskorkoiset kiintiöt vuoden lopussa lähes 400 milj. markalla.

Talletuspankkien ottolainauskanta kasvoi vuoden aikana 17.4 % eli noin yhden prosenttiyksikön edellisvuotista nopeammin (kuvio 7). Kun kuluttajahintaindeksi kohosi samanaikaisesti 17 %, ottolainaus ei lisääntynyt reaalisesti lainkaan.

Talletuskehitystä ylläpiti nopea nimellistulojen, erityisesti metsätulojen, kasvu. Metsätulot lisäsivät aikatalletuksia varsinkin osuus- ja säästöpankeissa. Kokonaisuudessaan aikatalletuskanta kasvoi vuoden aikana 16.9 %. Käteistalletukset lisääntyivät hieman aikatalletuksia nopeammin eli 20 %. Huomattava osa sekä käteis- että aikatalletusten kasvusta ajoittui vuoden viimeisiin kuukausiin.

Pankkien luotonannon painopiste oli asuntoluotoissa ja tuotantokapasiteetin laajentamista edistävissä teollisuusluotoissa. Pankit rahoittivat edelleen runsaat 60 % kaikista asuntoluotoista. Kulutusluottojen kannan kasvu jäi edellisvuotista pienemmäksi.

Talletuspankkien luottokanta kasvoi vuoden 1974 aikana 24 %, ts. 2 533 milj. markkaa enemmän kuin ottolainauskanta. Edellisenä vuonna vastaava erotus oli 2 100 milj. markkaa. Luotonantoenemmyyden kasvu perustui paitsi

liikepankkien keskuspankkivelan kasvuun ja ulkomaisen rahoituksen lisääntymiseen, osittain myös siihen, että osa valtion rahoitusväljyydestä ohjautui Postipankin luotonantoenemmyyden rahoitukseen (kuvio 8). Postipankin luotot lisääntyivät runsaat 36 %, kun sen ottolainaus lisääntyi vajaat 22 %.

Liikepankkien luotot yleisölle kasvoivat vuoden aikana 3 700 milj. markkaa. Tästä oli varsinaista antolainauksen kasvua 2 578 milj. markkaa, obliigaatioiden lisäystä 457 milj. markkaa sekä kotimaisten ulkomaan rahan määräisten luottojen kasvua 665 milj. markkaa. Suhteellisesti nopeimmin näistä eristä lisääntyivät kotimaiset ulkomaan rahan määräiset saatavat, joiden vuosikasvu oli 56 %. Liikepankkien sijoitukset osakkeisiin, kiinteistöihin ja irtaimistoon lisääntyivät 287 milj. markkaa. Liikepankkien nettovelka muille kotimaisille rahalaitoksille oli 365 milj. markkaa suurempi kuin edellisen vuoden lopussa. Oman pääoman 298 milj. markan kasvu johtui pääasiassa arvonnjärjestelyerien muutoksista sekä uusista osakeanneista. Liikepankkien ulkomainen nettovelka kasvoi 745 milj. markkaa ja niiden taseiden mukainen velka Suomen Pankille 560 milj. markkaa.

Pankkien ottolainauksessa sovellettiin vuoden aikana seuraavia korkoja:

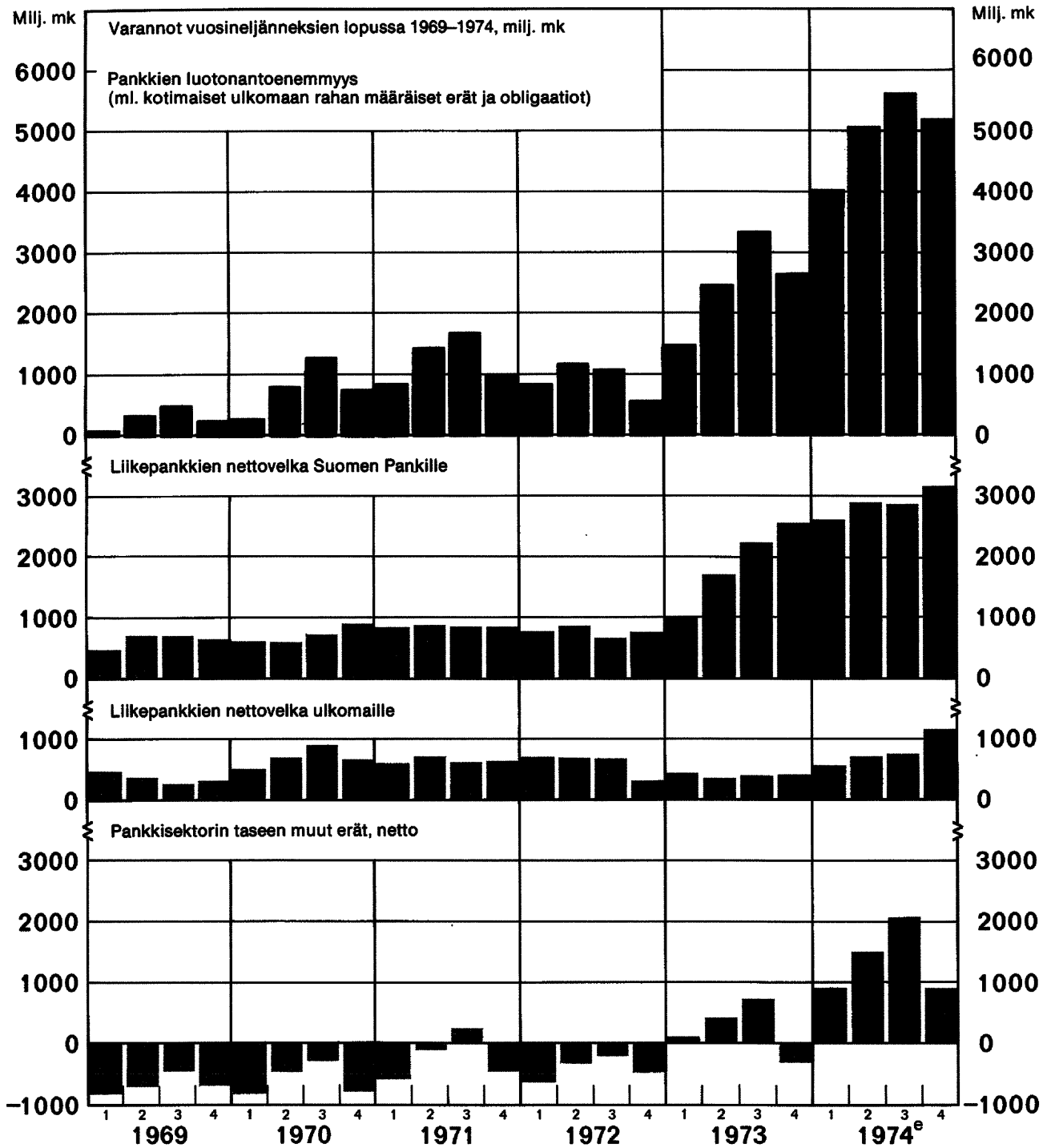
	%
24 kuukauden talletukset	7 3/4
12 kuukauden talletukset	6 3/4
6 kuukauden talletukset	6 1/4
vakiotalletukset ¹ ja käyttötilit ²	5 3/4
shekki- ja postisiirtotilit ²	1 1/2

Ylin antolainauskorko oli 12.5 %. Luottomäärillä painotettu keskimääräinen antolainauskorko oli vuoden lopussa liikepankeissa 9.68 %, säästöpankeissa 10.32 %, osuuspankeissa 10.44 % ja Postipankissa 9.43 %. Kaikkien talletuspankkien keskimääräinen antolainauskorko oli 9.92 %.

1. Vakiotalletukset = karttavat talletustilit ja säästötilit.

2. Korko lasketaan kuukauden alimmalle saldolle.

Kuvio 8.
PANKKIEN LUOTONANTOENEMMYYS JA SEN RAHOITUS

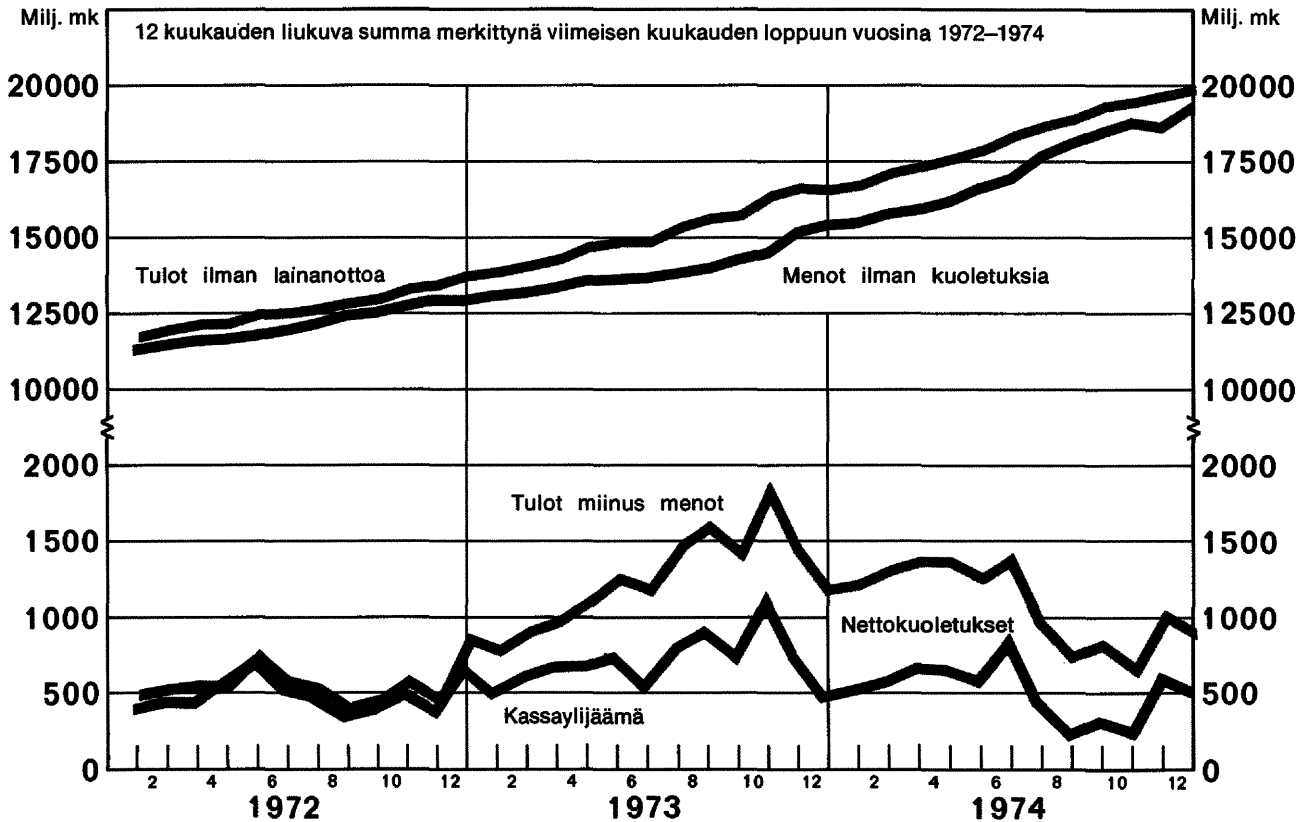
e = ennakkotietoja

Pankkijärjestelmän ulkopuolella olevien ns. muiden rahoituslaitosten luotonannossa ei tapahtunut merkittäviä muutoksia vuoden 1974 aikana. Vakuutusyhtiöiden luottokanta lisääntyi kuten edellisenäkin vuonna noin viidenneksen. Kiinnitysluottolaitosten luotonanto rajoitti ulkomaisen rahoituksen heikko saanti. Yli 20 prosentin suuruisesta luottokannan kasvusta suuntautui suuri osa kunnille. Kehitysluottolaitosten luotonanto lisääntyi edellisestä vuodesta runsaat 27 %. Kasvun voimistuminen johtui osaltaan siitä, että Suomen Vientiluotto Oy:n luotonanto alkoi vuoden 1973 vähenemisen jälkeen uudelleen kasvaa. Palveluluottolaitosten luotot lisääntyivät 36 %.

Valtio

Valtion rahoitustilanne säilyi rahoitusylijäämän tuntuvasta supistumisesta huolimatta suhteellisen hyvänä. Valtion kassaylijäämäksi muodostui 535 milj. markkaa siitä huolimatta, että valtio vähensi pitkäaikaista velkaansa noin 400 milj. markkaa. Hyvään kassatilanteeseen myötävaikuttivat mm. vuodelle 1975 siirtyneiden menorästien lisääntyminen ja luotonannon kasvun hidastuminen. Valtion myöntämiä asuntolainoja nostettiin 1 030 milj. markkaa, kun niihin oli budjetissa varattu 1 150 milj. markkaa. Lainojen käyttöä rajoitti rahoituslaitosten ensisijaislainojen saannin vaikeutuminen. Valtion muiden lainojen ja finanssisijoitusten kasvun hidastumi-

Kuvio 9.
VALTION KASSATALOUS

nen oli vieläkin tuntuvampaa. Valtion kassaylijäämä ohjautui pääosin Postipankin luotonantoon, joten sillä ei ollut liikepankkien rahoitusasemaa kiristävää vaikutusta.

Arvopaperimarkkinat

Vuoden 1974 aikana laskettiin liikkeeseen yhteensä 35 obligaatiolainaa, joista 2 emittoitiin ulkomailla. Kotimaassa myytyjen obligaatioiden määrä kohosi 1 126 milj. markkaan, mikä oli selvästi edellisvuotista suurempi. Kasvua voimistivat erityisesti rahoituslaitosten obligaatioemisiot, jotka kohosivat poikkeuksellisesti lähes kahteen kolmasosaan myyntien määrästä. Valtion obligaatioiden myynnit olivat 231 milj. markkaa, ja kun valtio maksoi kuoletuksia runsaat 200 milj. markkaa enemmän, sen obligaatiovelka supistui parin edellisen vuoden tapaan. Mui-

den yritysten lainojen myyntien osuus oli 15 %. Kotimaisista obligaatiolainoista suurin osa oli kiinteäkorkoisia, joiden korko vaihteli 8¼ prosentista 10¼ prosenttiin. Vuoden päättyessä kotimaisten liikkeellä olevien obligaatioiden määrä oli yhteensä 4 184 milj. markkaa. Liikkeeseen laskijan mukaan määrä jakautui seuraavasti: valtio 1 524 milj. markkaa, rahoituslaitokset 1 881 milj. markkaa, kunnat 25 milj. markkaa sekä muut 754 milj. markkaa.

Kireä rahoitustilanne ja heikentyneet suhdanne näkymät heijastuivat arvopaperimarkkinoilla runsaan 20 prosentin suuruisena osakkeiden kurssien laskuna. Kursseja alensi osaltaan runsas tarjonta, joka liittyi pörssiyhtiöiden vuoden aikana aloittamiin, yli 500 milj. markkaan kohonneisiin maksullisiin osakeanteihin. Osakkeiden hintojen alenemista seuraten Helsingin Arvopaperipörssin vaihto pieneni 28 %, 209 milj. markkaan.

KESKUSPANKKIPOLITIikka

Vuoden 1974 talouspoliittista ilmapiiriä leimasi kansantalouden tasapainottomuusilmiöiden kärjistyminen, jota merkittävästi pahensi energian ja raaka-aineiden hintojen jyrkkä kohoaminen. Maksutasetilanteen kärjistyminen ja inflaation voimistuminen edellyttivät restriktiivistä yleislinjaa talouspolitiikassa. Samalla kuitenkin nähtiin välttämättömäksi turvata tuotantokapasiteetin laajentaminen lisäämällä talouspolitiikan valikoivuutta. Kotimaisen kysynnän yleiseen rajoittamiseen pyrittiin hidastamalla julkisten menojen kasvua sekä ylläpitämällä rahoitusmarkkinoiden kireyttä. Sekä finanssipolitiikan keinoin että valikoivin rahoitusjärjestelyin pyrittiin tukemaan ennen kaikkea teollisuuden investointeja ja asuntotuotantoa vientikapasiteetin lisäämiseksi ja työvoimaongelmien helpottamiseksi.

RAHAPOLITIikka

Rahapolitiikan yleiskatsaus

Rahapolitiikka oli yleisen talouspoliittisen linjan mukaisesti vuonna 1974 luonteeltaan sekä kokonaiskysyntää hillitsevää että valikoivaa.

Liikepankkien keskuspankkiluottokiintiöitä nostettiin rahoitusmarkkinoiden liiallisen kiristymisen välttämiseksi helmikuun alusta lukien runsaat 40 %. Kiintiöiden ylitysoikeus rajoitettiin 50 prosenttiin, jonka ylittävä keskuspankkirahoituksen tarve oli hoidettava obligaatioiden viikoittaisilla termiinkaupoilla.

Sekä vientiä harjoittavan että tuonnin kanssa kilpailevan yritystoiminnan rahoitusmahdollisuuksien turvaamiseksi yleisen kireyden puitteissa tehostettiin erityisrahoitusjärjestelyjä. Helmikuussa Suomen Pankki antoi kotimaisten toimitusluottojen sekä uusvientiluottojen ja lyhytaikaisten vientiluottojen rahoitusjärjestelyjä koskevat uudet ohjeet. Kotimaisten toimitusluottojen rahoituksessa nostettiin Suomen Pan-

kin rahoitusosuus 15 prosentista 30 prosenttiin.

Liikepankkien keskuspankkiluottokiintiöiden yhteismäärää nostettiin vajaat 10 % toukokuun alusta lukien sekä noin 15 % kesäkuun puolivälistä. Kireän yleislinjan mukaisesti korotukset mitoitettiin mahdollisimman niukoiksi. Näiden molempien korotusten yhteydessä muutettiin liikepankkien kiintiöiden keskinäisiä suhteita siten, että markkinaosuuksille annettiin aiempaa suurempi paino.

Heinäkuun alussa Suomen Pankki edellytti rahalaitoksille lähettämässään kiertokirjeessä, etteivät rahalaitokset investointiverolain voimassaoloajan pidentämistä koskevan lainsäädäntömenettelyn kestäessä luotottaisi syyskuun lopun jälkeen käynnistettäviä, silloisen investointiverolain piiriin kuuluneita tai vastaavia uusia rakennustöitä. Ohjeet annettiin tarpeettomien häiriöiden välttämiseksi siltä varalta, ettei hallituksen esitys olisi ehtinyt saada lainvoimaa ennen silloisen lain voimassaoloajan päättymistä. Liikepankeille ja Postipankille annettiin loka-

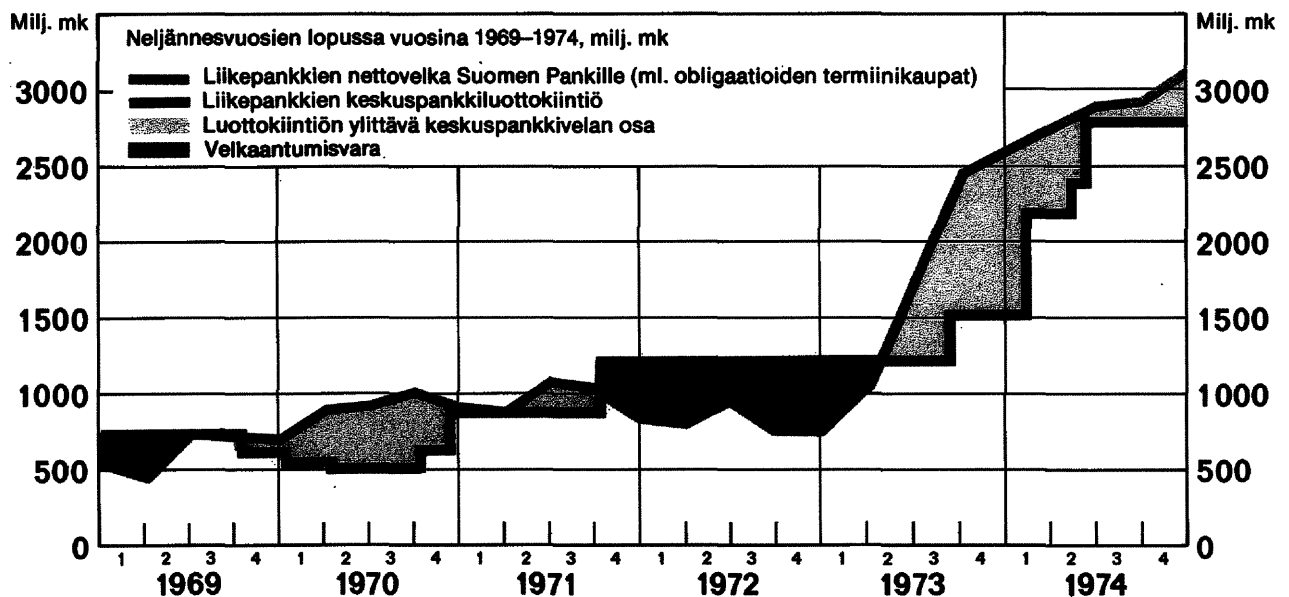
kuun alusta voimaan tulleet uusvientiluottojen rahoitusjärjestelyä koskevat uudet ohjeet. Keskeisenä muutoksena oli rahoitusjärjestelyn ulottaminen koskemaan myös sidottuina valuuttoina maksettavan viennin rahoittamista.

Marraskuussa Suomen Pankki esitti rahalaitoksille lähiajan luotonantopolitiikan suuntaviivat, joissa Suomen Pankki edellytti rahalaitosten jatkavan luottojen voimakasta karsintaa toistaiseksi myös koko vuotta 1975 koskevien luotto-
pyyntöjen osalta. Ohjeissa korostettiin tuotannollisten ja niiden liitännäisinvestointien suosittu-
muusasemaa muihin luototuskohteisiin nähden. Riittävän ulkomaisen pääoman tuonnin turvaamiseksi suositeltiin ulkomaisten lainapääomien käyttöä Suomen Pankin myöntämien lupien puitteissa kaikissa tapauksissa, joissa sitä oli kohtuullisin ehdoin saatavissa. Samalla Suomen Pankki tähdensi, että pitkäaikaisia luottolupauksia antaessaan rahalaitosten on syytä varautua siihen, että maksutasesyistä rahoitusmarkkinat pysyvät kireinä ja ettei Suomen

Pankin rahapolitiikalla ole edellytyksiä niitä olennaisesti keventää suhdanteiden heikentymiskään.

Joulukuussa Suomen Pankki antoi investointiverolain voimassaoloajan päättymisen johdosta talonrakennustöiden rahoitusta koskevat ohjeet rahalaitoksille. Niissä todettiin, että lain voimassaoloajan päättyessä vuoden vaihteessa voisi veron piiriin kuuluneilla alueilla investointihankkeiden samanaikainen käynnistyminen johtaa talonrakennusalaan ilmenneiden tasapainottomuuksien uudelleen kärjistymiseen. Tämän välttämiseksi Suomen Pankki edellytti, että kaikkien investointiveron alaisten hankkeiden toteuttamisaikataulua tarkistettaisiin kiinnittäen erityistä huomiota paikalliseen työvoimatilanteeseen. Suurimpien rakennushankkeiden osalta edellytettiin, etteivät rahalaitokset toistaiseksi sitoutuisi rahoittamaan investointiverolain piiriin kuuluneita tai vastaavia rakennushankkeita ilman Suomen Pankin kirjallista hyväksymistä.

Kuvio 10.
LIIKEPANKKIEN KESKUSPANKKIVELKA

Kiintiöpolitiikka

Liikepankkien keskuspankkiluottokiintiöitä nostettiin vuoden 1974 aikana kolmesti. Nämä korotukset mitoitettiin kuitenkin liikepankkien keskuspankkiluoton tarpeeseen nähden varsin niukoiksi siten, että liikepankit käytännöllisesti katsoen koko vuoden maksoivat keskuspankkivelastaan lisäkorkoa ja joutuivat harjoittamaan luotonantopolitiikkaansa portaittain nousevaa lisäkorkorasitusta silmällä pitäen (kuvio 10). Ensimmäinen korotus toteutettiin helmikuun alusta lukien. Tällöin keskuspankkiluottokiintiötä nostettiin 1 550 milj. markasta 2 203 milj. markkaan. Kiintiöiden ylitysoikeus korotettiin 50 prosenttiin, jonka ylittävä keskuspankkirahoituksen tarve oli hoidettava obligaatioiden viikoittaisilla termiinikaupoilla. Liikepankkien oikeutta ottaa Postipankilta vastaan talletusten muodossa päivälouottoja korotettiin 200 milj. markasta 400 milj. markkaan kuukauden päiväkeskiarvona laskettuna. Korotuksesta huolimatta rahoitusmarkkinoiden kireys säilyi suunnilleen ennallaan, vaikka pankkeihin kohdistuvan lisäkorkorasituksen taso tilapäisesti jonkin verran aleni. Samassa yhteydessä Suomen Pankki totesi, ettei rahoitusmarkkinoiden yleiselle keventämiselle ole olemassa edellytyksiä ja että ainoastaan erittäin tiukalla luotonantopolitiikalla pankit voivat välttyä lisäkorkorasituksen nopealta uudelleen kohoamiselta.

Suomen Pankki päätti jälleen korottaa liikepankkien keskuspankkiluottokiintiöiden yhteismää-

rää toukokuun alusta lukien vajaat 10 % sekä noin 15 % kesäkuussa lähinnä maksutasekehityksestä johtuvan rahamarkkinoiden liiallisen kirstymisen välttämiseksi. Molempien kiintiökorotusten yhteydessä muutettiin kiintiöiden kokonaismäärän liikepankkikohtaista jakoa. Pankkien markkinaosuuksille annettiin aiempaa suurempi paino erityisesti sen vuoksi, että keskuspankkivelkaantumisen on valtaosaltaan ollut pysyvää ja sitä on näin ollen voitu käyttää markkinaosuuskilpailussa. Liikepankkien keskuspankkiluottokiintiöt ja niiden pankkikohtainen rakenne on esitetty alla olevassa talukossa.

Jos keskuspankkiluoton määrä ylittää luottokiintiön, liikepankin on varsinaisen koron lisäksi maksettava koko velastaan lisäkorkoa seuraavan asteikon mukaan:

Kiintiön ylitys päivässä	Lisäkorko % vuodessa koko velasta
enintään 15 %	1
yli 15 % ja enintään 30 %	2
yli 30 % ja enintään 40 %	3
yli 40 % ja enintään 50 %	4

Vuoden 1973 elokuussa annettujen keskuspankkiluoton ehtoja koskeneiden ohjeiden mukaan voi Suomen Pankki velvoittaa liikepankin tekemään obligaatioiden viikoittaisia termiinikauppoja ehdolla, että Suomen Pankin ostokurssi on 99½ % ja takaisinmyyntikurssi 100 %, jos liike-

LIKEPANKKIJEN KESKUSPANKKILUOTTOKIINTIÖT JA NIIDEN PANKKIKOHTAINEN RAKENNE 1.12.1970 ALKAEN, MILJ. MK

	1. 12. 1970— 30. 9. 1971	1. 10. 1971— 31. 8. 1973	1. 9. 1973— 31. 1. 1974	1. 2. 1974— 30. 4. 1974	1. 5. 1974— 17. 6. 1974	18. 6. 1974—
HOP	55	75	95	135	141.6	162.4
KOP	253	345	437	621	667.2	767.2
OKO	154	210	266	378	420.0	498.4
PYP	253	345	437	621	645.6	716.8
SKOP	176	240	304	432	508.8	638.4
ÄAB	6.6	9	11.4	16.2	16.8	16.8
Yhteensä	897.6	1 224	1 550.4	2 203.2	2 400.0	2 800.0

pankki ylittää luottokiintiönsä enemmän kuin 50 %. Katsausvuoden helmikuun alusta voimaan tulleiden ohjeiden mukaan liikepankin keskuspankkiluotto sai ylittää luottokiintiön enintään 50 %. Tämän ylittävä keskuspankkirahoituksen tarve oli hoidettava obligaatioiden viikoittaisilla termiinkaupoilla mainitulla ehdolla.

Liikepankkien keskuspankkivelka, obligaatioiden termiinkaupat mukaan luettuna, oli koko katsausvuoden ajan luottokiintiöiden yhteismäärää suurempi (kuvio 10). Velan taso suhteessa kiintiöihin oli korkeimmillaan vuoden toisella neljänneksellä, jolloin keskuspankkivelan kokonaiskustannus oli keskimäärin 11.4 % ja alhaisimmillaan kolmannella neljänneksellä, jolloin keskuspankkiluotosta maksettiin keskimäärin 9.5 prosentin korko (kuvio 11 A). Keskuspankkivelan kokonaiskustannukset olivat vuonna 1974 keskimäärin 10.6 %; edellisenä vuonna ne olivat 10.5 %.

Korkopolitiikka

Vuoden 1974 aikana yleinen korkotaso pysytettiin sillä inflaatioon ja kansainväliseen korkotasoon nähden alhaiseksi muodostuneella tasolla, jolle se oli nostettu edellisen vuoden heinäkuun alusta lukien. Tuolloin toteutettiin korkotason yleinen 1½ prosenttiyksikön korotus; liikepankkien keskuspankkiluoton peruskorko nousi 7¾ prosentista 9¼ prosenttiin (kuvio 11 A).

Lyhytaikaiset korot kansainvälisillä rahoitusmarkkinoilla kohosivat vuoden 1974 alkupuoliskolla korkeammalle tasolle kuin korot olivat keskimäärin kotimaassa. Kolmen kuukauden eurodollaritalletusten korko oli neljännesvuosien lopun tietojen mukaan korkeimmillaan 13¼ % vuoden 1974 puolivälissä (kuvio 11 A). Vuoden loppupuolella ulkomaiset korot kääntyivät laskuun ja 3 kuukauden eurodollarikorko oli vuoden lopussa 10¼ %, mikä vastasi suurin piirtein liikepankkien velastaan Suomen Pankille maksamaa korkoa.

Rahalaitosten antolainauksen keskikorko on korkokannan yleisen korotuksen jälkeen vuoden

1973 heinäkuun alusta jonkin verran noussut. Keskikoron nousu oli vuoden 1974 aikana 0.22 prosenttiyksikköä ja keskikorko vuoden lopussa 9.97 % (kuvio 11 B).

Rahalaitosten ottolainauskorkoja ei tarkasteluvuoden aikana muutettu. Kun eri ottolainauksien suhteelliset osuudet koko ottolainauksesta eivät keskimäärin muuttuneet, pysyi ottolainauksen keskikorko likimäärin ennallaan ja oli vuoden 1974 lopussa 5.54 % (kuvio 11 B). Antoja ottolainauksen välinen korkoero kohosi täten antolainauskorkojen nousun vuoksi 4.22 prosenttiyksiköstä 4.43 prosenttiyksikköön eli 0.21 prosenttiyksikköä vuoden aikana.

Uusien yleisöobligaatiolainojen korot ovat seuranneet korkotason yleistä kehitystä (kuvio 11 C). Valtion liikkeeseen laskemien yleisöobligaatioiden korko on perinteisesti ollut jonkin verran muiden yleisöobligaatiolainojen korkoa alhaisempi. Vuoden 1974 alussa valtion yleisöobligaatioiden emissiokorko oli keskimäärin 8.75 % ja muiden yleisöobligaatioiden 9.00 %. Vuoden lopussa vastaavat korot olivat 8.70 % ja 10.25 %. Vuoden 1974 loppupuolella valtio ei laskenut liikkeeseen uusia yleisöobligaatioita, joten vuoden loppupuolen emissiokorko perustuu vuoden alkupuolen emissioiden myynteihin.¹

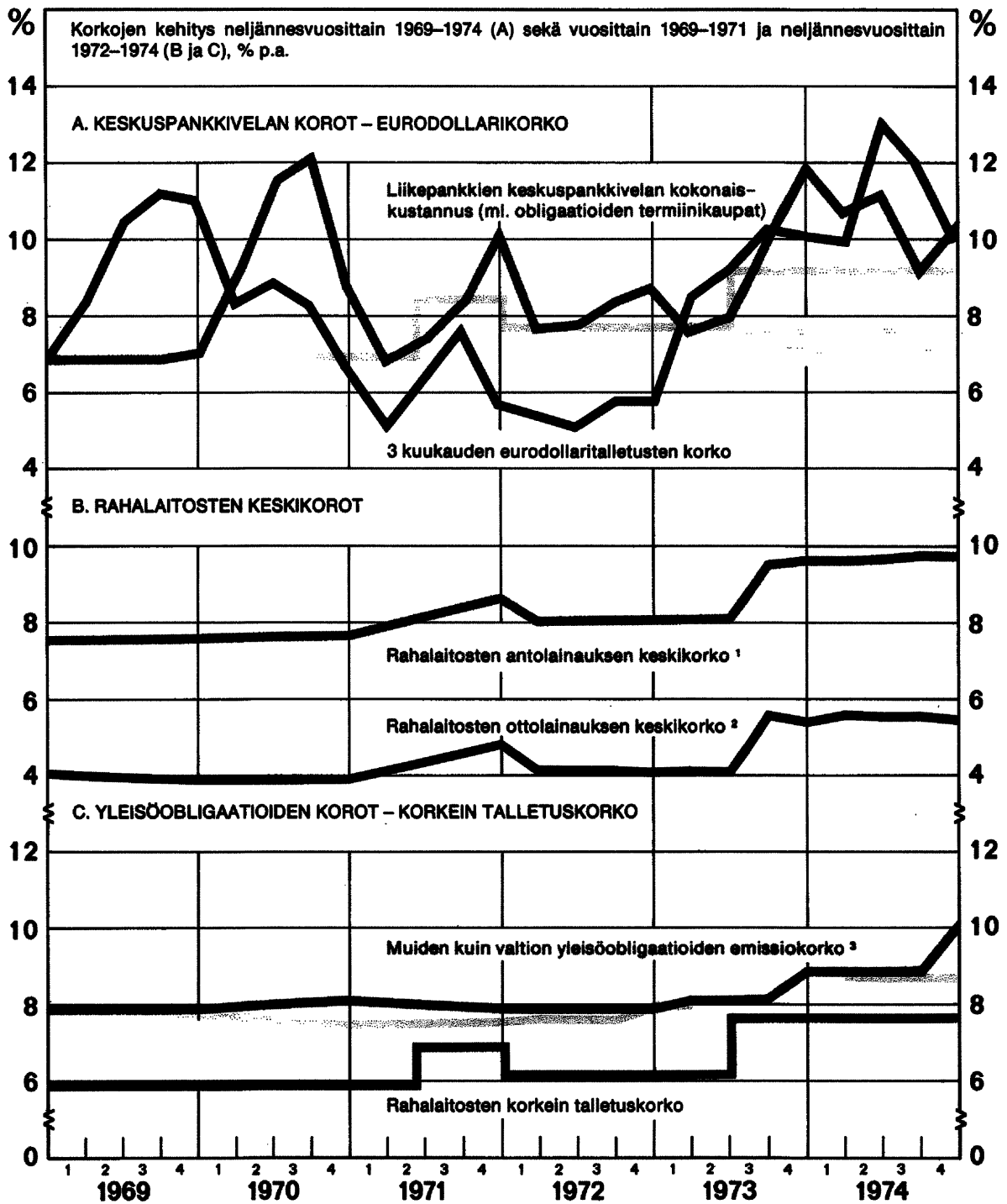
Verrattaessa yleisöobligaatiolainojen ja pankkitalletusten korkotuottoja toisiinsa oli vuoden 1974 puolivälissä valtion uusien yleisöobligaatiolainojen korkotuotto keskimäärin 0.95 prosenttiyksikköä korkeampi ja muiden uusien yleisöobligaatiolainojen 1.25 prosenttiyksikköä korkeampi kuin rahalaitosten korkein talletuskorko, 7.75 % (kuvio 11 C).

Luottopoliittiset ohjeet

Suomen Pankki antoi vuoden 1974 marraskuussa ohjeet rahalaitoksille luotonantopoliittikan suuntaviivoista. Heinäkuussa ja joulukuussa

1. Kuviossa 11 C ei ole emissiokorkoa valtion yleisöobligaatioille vuoden 1973 2.—4. neljänneksenä, koska valtio laski liikkeeseen yleisöobligaatiolainoja vain vuoden 1973 ensimmäisen neljänneksen aikana.

Kuvio 11.
KORKOJEN KEHITYS

1. Lainakannoilla painotettu 2. Talletuskannoilla painotettu 3. Myyneillä painotettu

annettiin investointiverolain alaisten talonrakennustöiden rahoitusta koskevat ohjeet.

Marraskuussa annetuissa ohjeissa todettiin, että luottopyyntöjen voimakasta karsintaa oli jatkettava toistaiseksi myös koko vuotta 1975 koskevien luottopyyntöjen osalta. Luottoja katsausvuodelle sekä vuodelle 1975 myönnettäessä oli etusijalle asetettava teollisen tuotantokapasiteetin laajennukseen ja tuotannon tehostamiseen tähtäävät investoinnit sekä näihin liittyvät asuntoinvestoinnit, jotka olivat välttämättömiä työvoimatarpeen tyydyttämiseksi. Lisäksi oli huolehdittava muiden valtion osittain lainoittamien investointien rahoituksesta.

Voimakkain karsinta oli kohdistettava kotitalouksien kestokulutushyödykkeiden hankintaan ja muun kulutuksen rahoitukseen tähtääviin luottoihin. Näihin sisältyi myös osamaksukaupan ja yleensä kulutushyödykkeiden luottokaupan rahoitus. Teollisuuden ja kaupan ylimitoitettua varastonmuodostuksen rahoitusta sekä kaupan ja muiden palveluelinkeinojen laajennusinvestointien rahoitusta oli niinkään huomattavasti karsittava.

Ohjeissa todettiin lisäksi, ettei taloudellisten kehitysnäkymien suuri epävarmuus anna edellytyksiä pitemmälle tulevaisuuteen ulottuvien suositusten esittämiseen. Rahalaitosten olisi kuitenkin pitkäaikaisia luottolupauksia antaessaan syytä varautua siihen, että maksutasesyistä rahoitusmarkkinat pysyvät kireinä ja ettei Suomen Pankin rahapolitiikalla ole edellytyksiä niitä olennaisesti keventää suhdanteiden ja työllisyystilanteen heiketessä.

Heinäkuussa Suomen Pankki antoi rahalaitoksille eräiden talonrakennustöiden rahoitusta koskevat erityisohjeet. Näissä Suomen Pankki edellytti, etteivät rahalaitokset investointiverolain voimassaoloajan pidentämistä koskevan lainsäädäntömenettelyn kestäessä luotota syyskuun lopun jälkeen käynnistettäviä, silloisen investointiverolain piiriin kuuluneita tai vastaavia uusia rakennustöitä. Ohjeet annettiin tilanteessa, jossa oli mahdollista, ettei hallituksen esitys

ehtisi saada lainvoimaa ennen silloisen lain voimassaoloajan päättymistä.

Toisissa erityisohjeissa, jotka Suomen Pankki antoi rahalaitoksille joulukuussa, käsiteltiin eräiden talonrakennustöiden rahoitusta näitä koskevan investointiverolain voimassaoloajan päätyttyä katsausvuoden lopussa. Ohjeissa todettiin, että veron piiriin kuuluneilla alueilla investointihankkeiden samanaikainen käynnistyminen voisi johtaa talonrakennusalalla ilmenneiden tasapainottomuuksien uudelleen kärjistymiseen ja tämän välttämiseksi Suomen Pankki edellytti, että kaikkien investointiverolain alaisten hankkeiden osalta kiinnitetään erityistä huomiota paikalliseen työvoimatilanteeseen. Suomen Pankki edellytti lisäksi, etteivät rahalaitokset toistaiseksi ilman pankin antamaa kirjallista hyväksymistä sitoudu rahoittamaan Helsingin, Espoon, Kauniaisten, Vantaan, Tampereen, Turun ja Lahden kaupungeissa erikseen mainittuja rakennushankkeita, mikäli

— rakennushankkeen kokonaiskerrosala on vähintään 2 000 neliometriä tai mikäli kerrosalan laskeminen rakennuksen tai rakennustilan luonteen johdosta ei ole tarkoituksenmukaista, rakennuskustannukset ovat vähintään 4 milj. markkaa ja

— edellä mainitun käyttötarkoituksen osuus on vähintään neljännes koko rakennuksen tai rakennustilan huoneistoalasta tai vähintään 1 000 neliometriä.

Tämä järjestely oli Suomen Pankin käsityksen mukaan omiaan myöhemmin tukemaan rakennusalan työllisyyttä muun rakennustoiminnan heikentyessä.

Obligaatiolainoja koskevat lausunnot

Obligaatio- ja debentuurilainoista sekä muista joukkovelkakirjalainoista vuonna 1969 annetun lain edellyttämiä Suomen Pankin johtokunnan lausuntoja obligaatiolainan liikkeeseen laskemisesta annettiin valtioneuvostolle kotimaisten obligaatiolainojen osalta 27. Lainojen nimellisarvo oli yhteensä 792 milj. markkaa. Lainoista

yhdeksätoista (yhteiseltä nimellisarvoltaan 599 milj. markkaa) oli yksityisten kiinnitysluotto pankkien, kuusi (170 milj. markkaa) teollisuus- ja voimayhtiöiden sekä kaksi (23 milj. markkaa) erityisluottolaitosten obligaatiolainoja. Myös kiinnitysluotto pankkien ja erityisluottolaitosten obligaatiolainat oli pääasiassa tarkoitettu teollisuuden rahoittamiseen. Kaikista lausunnon kohteena olleista emissiohakemuksista annettiin puoltava lausunto ja hakemukset johtivat myönteiseen päätökseen valtioneuvostossa.

Obligaatiolainoista seitsemän oli yleisön merkittäväksi tarkoitettuja lainoja, joiden yhteinen nimellisarvo oli 220 milj. markkaa. Suomen Pankki puolsi sovellettavaksi kiinteää korkoa, joka eri lainoissa vaihteli 9:stä 10¼ prosenttiin. Yleisöobligaatiolainoista oli yksi teollisuusyrityksen ja loput kuusi yksityisten kiinnitysluotto pankkien lainoja. Kaikille lainoille anottiin verovapautta obligaatioiden verohuojennuksista annetun lain (412/69) nojalla luonnollisen henkilön tai jakamattoman kuolinpesän tulo- ja omaisuusverotuksessa. Suomen Pankki puolsi verovapautta, joka myös kaikille lainoille myönnettiin valtioneuvostossa.

Muut kuin yleisöobligaatiolainat olivat kaikki rahoituslaitosten merkittäväksi tarkoitettuja lainoja; niiden lukumäärä oli 20. Suomen Pankki puolsi sovellettavaksi kiinteää korkoa yhdeksälle lainalle ja vaihtuvaa korkoa yhdelletoista lainalle.

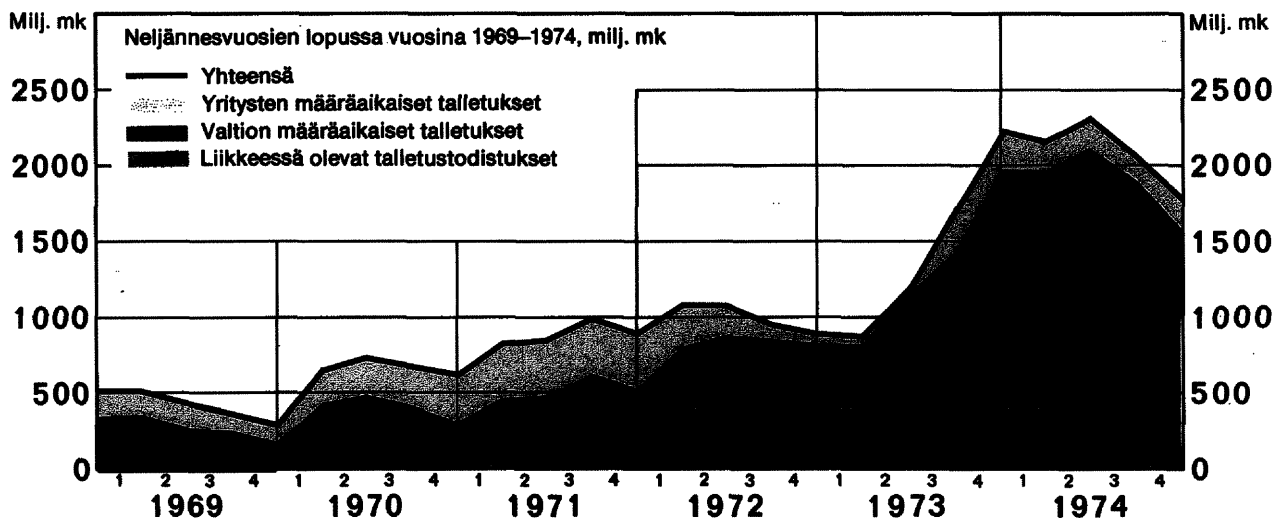
Talletustodistukset ja määräaikaistalletukset

Rahapolitiikan kireän yleislinjan tukemiseksi Suomen Pankki jatkoi vuoden 1974 aikana talletustodistuskauppoja lähinnä valtion kassaylijäämävarojen sitomiseksi keskuspankkiin. Talletustodistusten myynti perustuu eduskunnan pankkivaltuusmiesten antamaan määräaikaistalletuslupaun. Pankkivaltuusmiesten päättämän koron yläraja oli 9 %.

Talletustodistukset ja määräaikaistalletukset on esitetty kuviossa 12. Talletustodistusten muodossa oli likviditeetistä sidottuna vuoden 1974 lopussa 1 040 milj. markkaa. Talletustodistusten supistuminen 410 milj. markalla vuoden 1974 aikana johtui lähinnä valtion ja Postipankin maksuvalmiuden kiristymisestä vuoden loppupuolella.

Kuvio 12.

TALLETUSTODISTUKSET JA MÄÄRÄAIKAISET TALLETUKSET

Valtion kassaylijäämää oli sidottuna Suomen Pankkiin myös valtion suhdannerahastotalletuksina. Korkojen lisääminen pääomaan nosti nämä talletukset 509 milj. markasta 543 milj. markkaan vuoden lopussa.

Yritysten määräaikaiset talletukset Suomen Pankissa pysyivät yhteismäärältään likimäärin vuoden 1973 lopun tasolla. Pääomantuontitalletukset supistuivat 214 milj. markasta 98 milj. markkaan. Investointitalletukset ja vuoden 1974 aikana säädetyn lain alaiset suhdannepidätystalletukset sen sijaan kasvoivat yhteensä 79 milj. markkaa.

Erityisrahoitusjärjestelyt

Suomen Pankki osallistui edelleen kotimaisten toimitusluottojen rahoitusjärjestelyyn (ns. KTR-luotot) sekä antoi tukea lähinnä pienelle ja keskisuurelle vientiteollisuudelle rahoittamalla uusvientiluottoja ja lyhytalkaisia vientiluottoja. Näitä erityisrahoitusmuotoja tehostettiin helmikuussa. Tällä pyrittiin rahamarkkinoiden yleisen kireyden puitteissa turvaamaan sekä vientiä har-

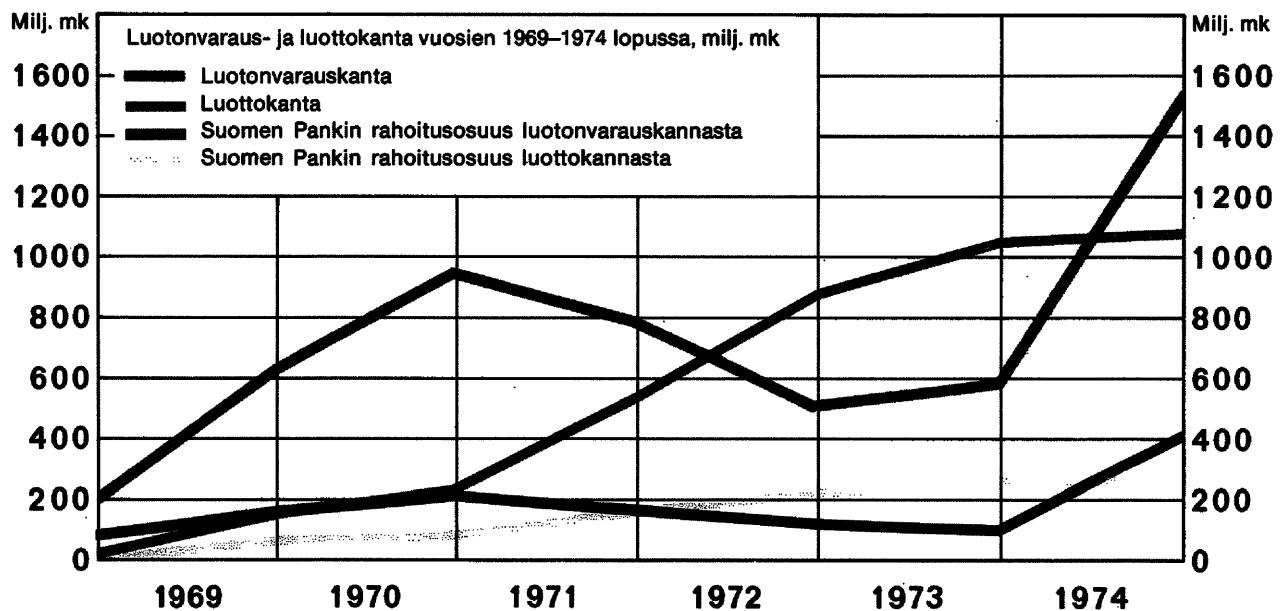
joittavan että tuonnin kanssa kilpailevan yritystoiminnan rahoitusmahdollisuudet. Lisäksi uusvientiluottojen rahoitusjärjestelyn sovellutus-alaa laajennettiin syyskuussa.

Kotimaisten toimitusluottojen rahoitusjärjestely on luotu kotimaisten toimittajien kotimaisille tilaajille lähinnä pääomatavaratoimitusten yhteydessä myöntämien toimitusluottojen rahoittamiseksi. Siihen osallistuvat Suomen Pankki, liikepankit ja Postipankki. Helmikuussa Suomen Pankki nosti KTR-luottojen oman rahoitusosuutensa 15 prosentista 30 prosenttiin kauppahinnan luototettavasta osasta. Muut luottoehdot pysyivät ennallaan. Luotoista peritty korko oli vuonna 1974 edelleen 9¼ %.

Erityisesti puunjalostusteollisuudessa ja voimalaitosalalla vilkkaana jatkunut investointitoiminta antoi katsausvuonna leimansa tälle rahoitusjärjestelylle. Vuoden aikana rahoitusjärjestelyn piiriin hyväksytyistä 1 623 milj. markan toimituksista oli puunjalostusteollisuuden koneistojen osuus 42 % ja voimalaitoskoneistojen osuus 14 %. Rahoitettavaksi tullut tilauskanta

Kuvio 13.

KOTIMAISTEN TOIMITUSLUOTTOJEN RAHOITUS

kohosi vuoden loppuun mennessä yhteensä 1 981 milj. markkaan, joka oli lähes kolme kertaa niin paljon kuin edellisen vuoden lopussa.

KTR-luottoja koskevia luotonvarauksia tuli kertomusvuonna voimaan yhteensä 1 264 milj. markkaa, josta Suomen Pankin rahoitusosuus oli 378 milj. markkaa. Luotonvarauksia oli vuoden päättyessä voimassa yhteensä 1 538 milj. markkaa. Tästä oli Suomen Pankin rahoitusosuus 424 milj. markkaa (kuvio 13).

Luottoja nostettiin kertomusvuonna yhteensä 317 milj. markkaa, josta Suomen Pankki rahoitti 78 milj. markkaa. Luottokanta kohosi vuoden loppuun mennessä 1 087 milj. markkaan. Suomen Pankin osuus luottokannasta oli 276 milj. markkaa.

Uusvientiluotoilla rahoitetaan pienen ja keski-suuren teollisuuden viennin kasvusta johtuvaa valmistusaikaista käyttöpääoman lisätarvetta. Helmikuussa uusvientiluoton yrityskohdainen yläräjä nostettiin 2 milj. markkaan. Loka-

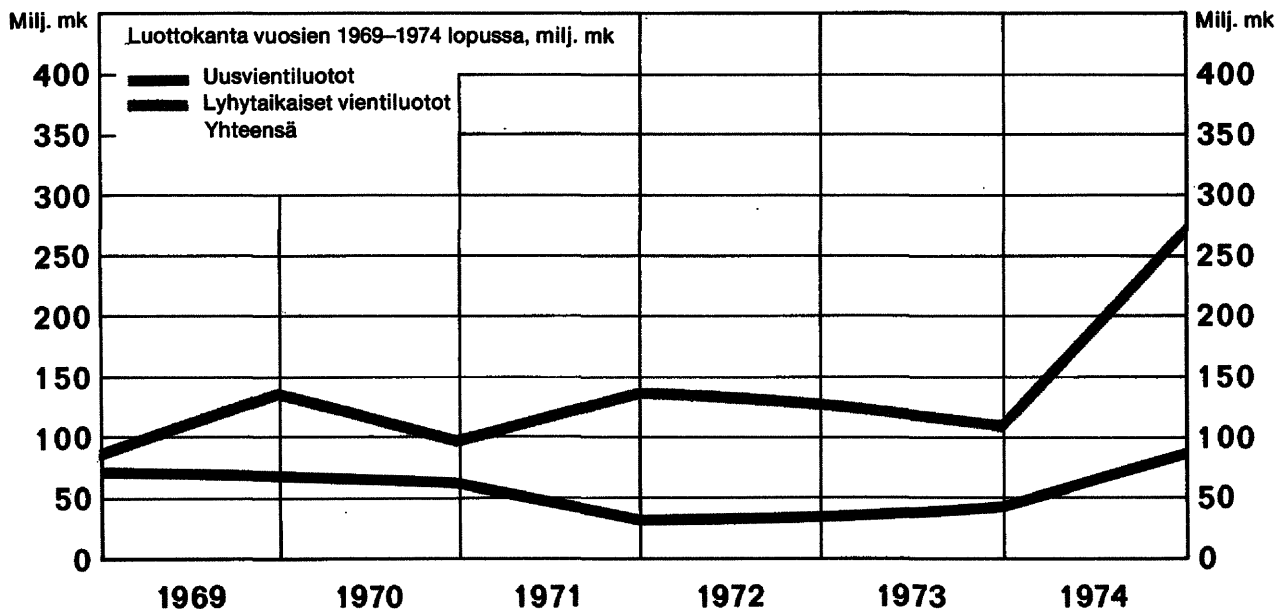
kuun alusta rahoitus laajennettiin koskemaan myös sidottuina valuuttoina maksettavaa vientiä ja luottojen käyttäjäkuntaa rajaavaksi tekijäksi muutettiin yrityksen vuotuinen liikevaihto, joka ei saa ylittää 100 milj. markkaa. Rahoittajapankkien uusvientiluotoista perimä korko oli kertomusvuonna 8½ %.

Uusvientiluottojen luottokanta kasvoi vuoden aikana 43 milj. markasta 90 milj. markkaan (kuvio 14). Suurin luotonkäyttäjryhmä oli tekstiili-, vaatetus- ja nahkateollisuus, jonka osuus luottokannasta oli 34 % sekä metallituote- ja kone-teollisuus, jonka osuus oli 23 %. Näitä luottoja käytti vuoden lopussa 312 yritystä.

Lyhytaikaisten vientiluottojen rahoitusjärjestelyn piiriin kuuluu enintään 12 kuukauden maksuajalla tapahtuvan vaihdettavina valuuttoina maksettavan viennin toimituksen jälkeinen rahoitus. Järjestelyn yhteydessä sovellettavaa korkoa muutettiin helmikuussa siirtymällä eurodollaritalletusten koroista kotimaiseen korkotasoon sidottuun korkoon. Muutoksen jälkeen rahoittajapankkien perimä korko oli 8½ %.

Kuvio 14.

UUSVIENTILUOTTOJEN JA LYHYTAIKAISTEN VIENTILUOTTOJEN RAHOITUS

Rahoitusjärjestelyn luottokanta oli kertomusvuoden lopussa 274 milj. markkaa, mikä oli lähes kaksi ja puoli kertaa niin paljon kuin edellisen vuoden lopussa (kuvio 14). Luottokannasta oli metallituote- ja koneteollisuuden luottojen osuus 33 %, sähköteknisen teollisuuden luottojen osuus 24 % sekä tekstiili-, vaatetus- ja nahkateollisuuden luottojen osuus 17 %. Rahoitettu vienti suuntautui lähes kokonaan OECD-maihin. Rahoitusta käytti vuoden lopussa 294 yritystä.

VALUUTTAPOLITIikka

Maaliskuun 30 päivänä 1962 annetun rahalain 2 §:n 1 momentin sekä Kansainvälisen Valuuttarahaston sopimusartiklojen (Sop.S. 45/69) edellyttämä markan kansainvälinen perusarvo eli pariarvo oli katsausvuoden aikana edelleen 0.211590 grammaa hienoa kultaa.

Suomen markan keskuskurssi oli kertomusvuonna edelleen 3.90 markkaa Yhdysvaltain dollariita. Suomen Pankin kesäkuun 4 päivänä 1973 tekemä päätös olla noudattamatta dollarikurssin alarajaa oli vuoden aikana muuttumattomana voimassa. Tammikuun 8 päivänä 1974 Suomen Pankki joutui luopumaan myös dollarikurssin ylärajasta. Markka liukui tämän jälkeen kaikkiin muihin valuuttoihin nähden, kahdenkeskisissä maksutoimituksissa käytetty rupla mukaan luetuna.

Kehitys kansainvälisillä valuuttamarkkinoilla

Katsausvuoden aikana sovellettiin valuuttamarkkinoilla edellisenä vuonna yleistynyttä liukuvien valuuttakurssien järjestelmää. Vaikka paine tärkeisiin valuuttoihin nähden aika ajoin oli huomattava, voitiin kurssien joustavuuden takia välttyä laajemmilta valuuttamarkkinoiden toiminnan keskeytymisiltä. Useiden maiden keskuspankit joutuivat kertomusvuoden aikana osallistumaan valuuttakauppaan huomattavilla määrillä kurssikehityksen vakauttamiseksi markkinoilla.

Suuret korkotasojen muutokset etenkin Yhdysvalloissa mutta myös Euroopassa, yleinen epävarmuus eri maiden maksutase- ja hintakehityksestä, Yhdysvaltojen pääomanvientiä rajoittaneiden eräiden säännösten poistaminen sekä nopeasti muuttuvat odotukset eri valuuttakurssien kehityksestä sävyttivät sekä dollarin että muiden valuuttojen kurssien kehitystä. Näin ollen dollarin kurssi jatkoi kertomusvuoden aikana jo vuonna 1973 esiintyneitä heilahteluja suhteessa muihin tärkeisiin valuuttoihin. Vuoden alkupuoliskolla dollari heikkeni mutta vahvistui taas kolmannella vuosineljänneksellä. Vuoden viimeisellä neljänneksellä dollari heikkeni uudestaan ja saavutti joulukuun 31 päivänä Suomessa alhaisimman kurssin sitten vuoden 1967 devalvoinnin, eli 3.560 markkaa.

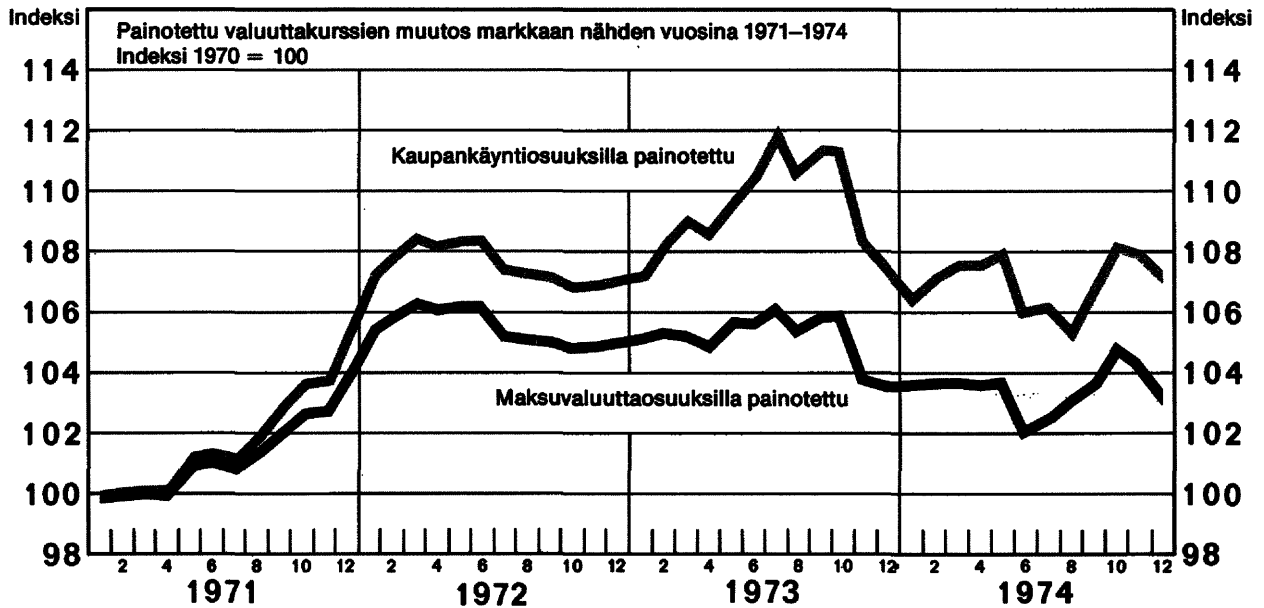
EEC-maiden kesken sovelletun kurssijärjestelmän kattavuus supistui entisestään tammikuun 20 päivänä, kun Ranska päätti olla toistaiseksi osallistumatta tähän järjestelmään. Päätöksen jälkeen Ranskan frangi heikkeni ja seurasi uudella tasollaan loppuvuoden aikana EEC:n kurssijärjestelmään jääneiden valuuttojen kehitystä. Järjestelmästä jo aikaisemmin irrotettu Englannin punta heikkeni edelleen vuoden aikana maan vaikean taloudellisen tilanteen vuoksi. Saksan markka oli vuoden aikana muutaman kerran revalvointispekulaation kohteena mm. maksutaseen ylijäämäisyyden sekä suhteellisen alhaisen inflaation takia.

Huolimatta siitä, että öljyn hinnan kohoaminen johti lyhytaikaisten sijoitusten kasvuun kansainvälisillä pääomamarkkinoilla, ei kertomusvuonna ilmennyt mainittavia vaikeuksia valuuttamarkkinoilla. Koska öljymaksut tapahtuivat pääasiassa dollareina ja puntina, ne lisäsivät näiden valuuttojen kysyntää. Valuuttamarkkinoiden rauhallisuuteen vuoden loppupuoliskolla lienee vaikuttanut myös se varovaisuus, joka seurasi eräiden kansainvälisten pankkien valuuttakaupoissa kärsimiä huomattavia tappioita.

Kullan hinta nousi kertomusvuoden aikana huomattavasti mm. epävarman taloudellisen tilanteen ja kaikkialla voimistuneen inflaation

Kuvio 15.

VALUUTTAKURSSIEN KESKIMÄÄRÄINEN KEHITYS

vuoksi. Siihen vaikuttivat myös Yhdysvaltain hallituksen valmistelut sallia kansalaisilleen oikeus vapaasti käydä kultakauppaa sekä sijoittajien pyrkimykset irrottautua valuutoista niiden kurssien heilahtelujen takia. Kullan unssihinta oli Lontoossa tammikuun 2 päivänä 118 dollaria ja joulukuun 31 päivänä 188 dollaria. Nousu oli siten vuoden aikana 70 dollaria unssilta eli lähes 60 %.

Avistamarkkinat

Katsausvuoden aikana pyrittiin pitämään Suomen markan keskimääräinen ulkoinen arvo vakaana vuoden 1973 lopussa vallinneella tasolla (ks. kuvio 15). Markan arvon vuosikeskiarvo nousi katsausvuonna vajaat 3 % ja saavutti suunnilleen vuoden 1972 tason. Tällä tavalla pyrittiin kurssipolitiikan osalta olemaan lisäämättä kotimaista hintapainetta samalla vaarantamatta vientiteollisuuden keskimääräistä kilpailukykyä ennen odotettavissa olevaa laskusuhdanvaihetta.

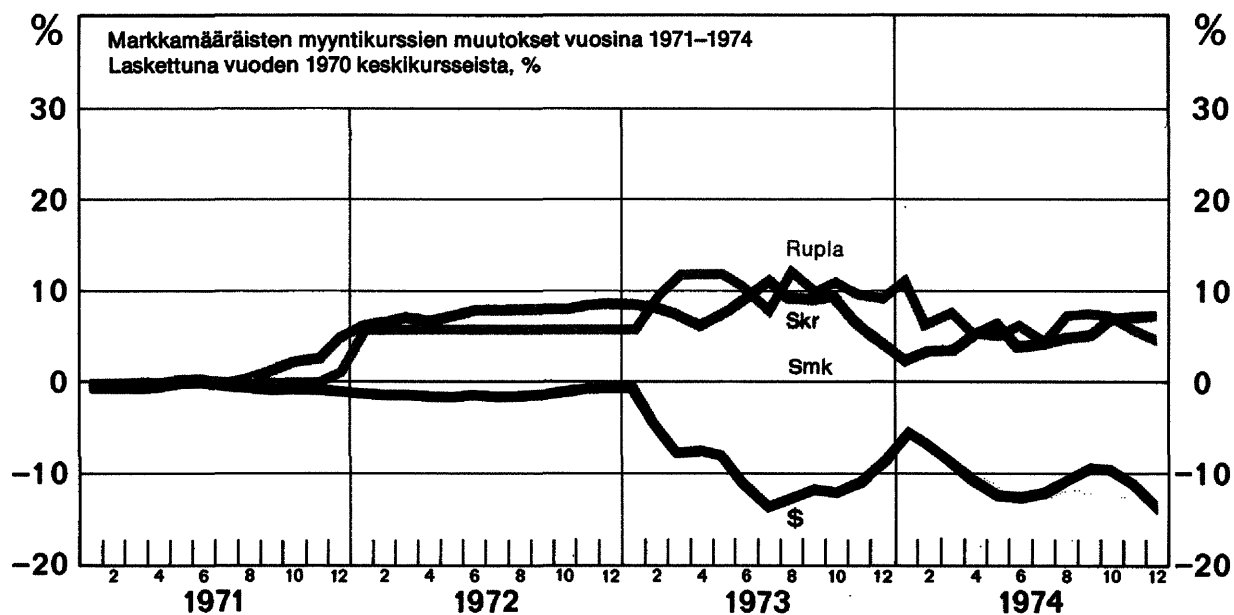
Vaikka markan keskimääräinen ulkoinen arvo

pysyikin huomattavan vakaana, esiintyi Suomen kannalta tärkeimpien valuuttojen osalta vaihteiluita (ks. kuvio 16). Vuoden 1973 lopussa vallinneisiin kurssihin verrattuna aleni dollarin myyntikurssi katsausvuoden loppuun mennessä 7.6 %, punnan 6.3 % ja ruplan 4.7 %. Ruotsin kruunun ja Saksan markan myyntikurssit sitä vastoin nousivat 4.1 % kumpikin. Suomen Pankin noteeraamien valuuttojen myyntikurssit katsausvuoden aikana ilmenevät liitetaulukosta 11.

Viime vuosien tapahtumat kansainvälisillä valuuttamarkkinoilla ovat mm. kuvastuneet Suomessa kaupankäynnissä käytettyjen eri valuuttojen merkityksen muuttumisena. Eri valuuttojen osuudet ulkomaankaupan maksuista riippuvat paitsi kurssien kehityksestä myös mm. kaupan maa- ja tavarajakauman muutoksista sekä yritysten maksukäytännössä tapahtuneesta kehityksestä. Tärkeimpinä muutoksina kaupan maksuvaluuttojen jakaumassa vuodesta 1970 vuoteen 1974 voidaan seuraavan taulukon mukaan pitää heikentyneiden valuuttojen, dolla-

Kuvio 16.

TÄRKEIMPIEN VALUUTAKURSSIEN MUUTOKSET

rin ja punnan, osuuden laskua sekä vahvistuneen Ruotsin kruunun osuuden nousua. Saksan markan osuus on pysynyt muuttumattomana. Ruplan osuus nousi tuntuvasti vuonna 1974 öljyn hintakehityksen johdosta. Perinteellisesti tärkeiden maksuvaluuttojen merkitys on vähenemässä ja muiden valuuttojen osuus kasvamassa.

Ranskan irtauduttua EEC-maiden kurssijärjestelmästä Suomen Pankki, kuten useiden muiden Euroopan maiden keskuspankit, ei tammikuun 21 päivänä noteerannut valuuttakursseja. Kun Ranska luopui maaliskuun 21 päivänä kaksikurssijärjestelmästä, Suomen Pankki siirtyi noteeraamaan frangille vain yhden kurssin. Huhtikuun 1 päivästä lähtien on noteerattu kurssi myös Japanin jenille, koska sen käyttö maksuissa oli lisääntynyt.

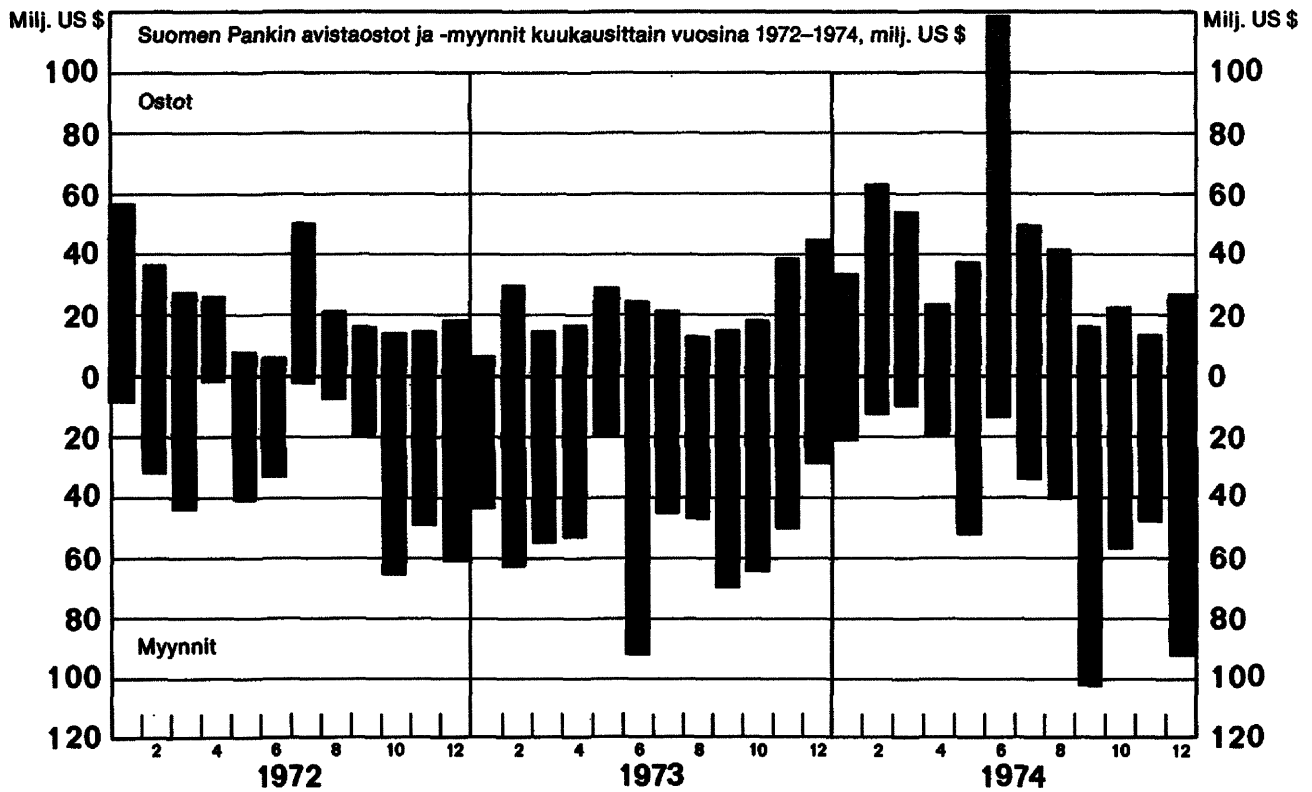
SUOMEN TAVARAKAUPAN MAKSUVALUUTTOJEN JAKAUMA VUOSINA 1970—1974, %

Valuutta	1970	1971	1972	1973	1974
Dollari	22.6	22.1	19.5	19.4	17.8
Punta	18.8	18.3	18.3	15.4	13.4
Ruotsin kruunu	14.8	15.0	16.0	17.1	18.1
Saksan markka	11.9	12.4	11.6	12.9	11.2
Rupla	12.2	12.8	13.7	12.0	16.2
Muut	19.7	19.4	20.9	23.2	23.3
Yhteensä	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

Suomen Pankin avistakaupat valuuttapankkien kanssa olivat katsausvuoden alkupuolella ostovoittoisia. Elokuun loppuun mennessä valuuttapankit olivat nettomääräisesti myyneet Suomen Pankille valuuttoja 212 milj. dollarin arvosta. Suomen Pankin nettomyyntien noustua loppuvuodesta 223 milj. dollariin olivat Suomen Pankin avistakaupat koko vuoden osalta suurin piirtein tasapainossa. Kauppojen kuukausittainen kehitys ilmenee kuviosta 17.

Kuvio 17.

SUOMEN PANKIN AVISTAKAUPAT

Poikkeuksellisen suuri netto-osto kesäkuussa ja nettomyynti syyskuussa heijastanevat keväällä käydyn revalvointikeskustelun ja sen loppumisen vaikutuksia.

Termiinimarkkinat

Termiinkauppojen kokonaismäärä jäi vuonna 1974 jonkin verran pienemmäksi kuin edellisellä vuonna. Suomen Pankin termiiniostot olivat vuoden aikana 387 milj. dollaria ja -myynnit 245 milj. dollaria. Verrattuna vuoteen 1973 lisääntyi 3–6 kuukauden termiinisopimusten osuus, koska Suomen Pankki aivan katsausvuoden alkua lukuun ottamatta ei tehnyt 1–2 kuukauden pituisia termiinisopimuksia valuuttapankkien kanssa. Termiinkauppojen kehitys vuonna 1974 ilmenee kuvioista 18.

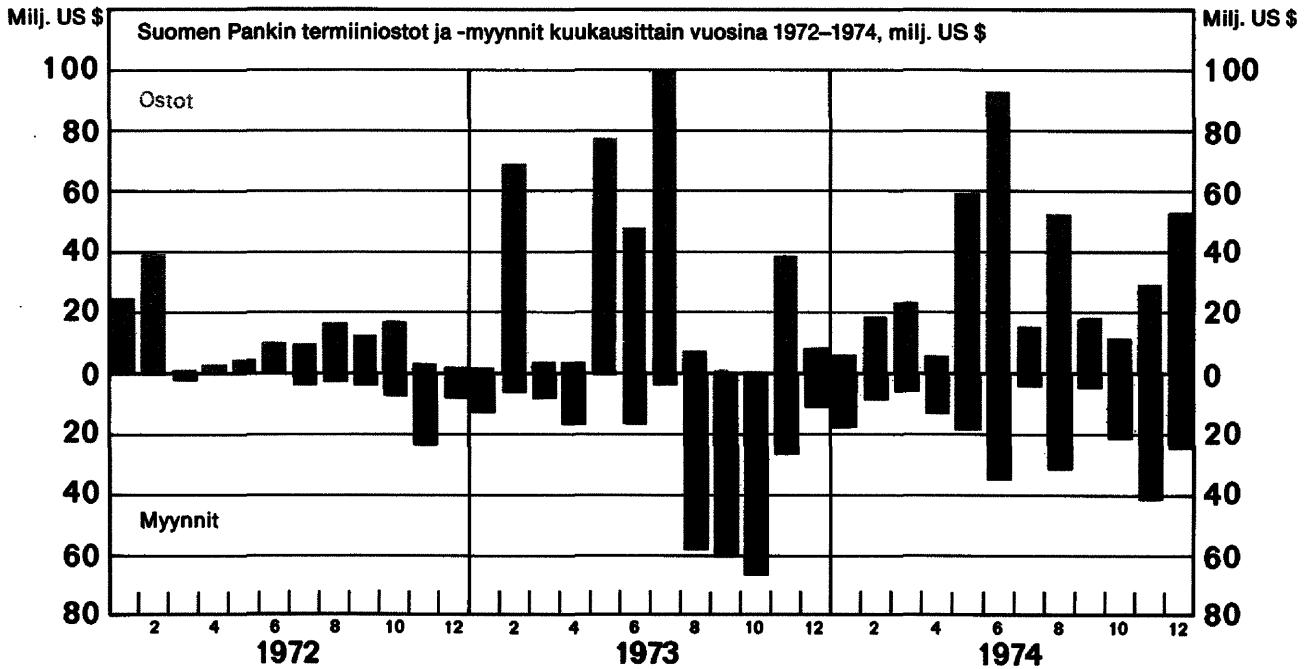
Termiinikurssit olivat katsausvuoden aikana vakaammat kuin edellisellä vuonna. Dollarin termiinikurssi oli koko vuoden avistakurssia korkeampi. Joulukuun 31 päivänä Yhdysvaltojen dollarin 3 kuukauden termiiniostokurssi asiakkaille oli 3.686 markkaa eli 3.54 % (vuositasolla 14.2 %) korkeampi kuin avistamyntikurssi. Elokuun 1 päivänä ryhdyttiin noteeraamaan ruplalle termiinikurssia ruplan saattamiseksi kauppavaluutaksi muiden valuuttojen kanssa.

Valuutansäännöstelyyn liittyvät toimenpiteet

Tammikuun 22 päivänä Suomen Pankki kumosi syyskuun 12 päivänä 1973 tekemänsä päätöksen (As.kok. n:o 720/73) puun ja puuteosten

Kuvio 18.

SUOMEN PANKIN TERMIINIKAUPAT

vientiennakkojen nostojen säätelystä. Marraskuun 22 päivänä Suomen Pankki teki päätöksen valuutan kotiuttamismääräysten ja valuuttapankkien ilmoitusvelvollisuutta koskevien määräysten muuttamisesta (As. kok. n:o 933/74) valuuttasuoritusten tarkkailun tehostamiseksi. Päätöksen mukaan kotiuttamisvelvollisuus on täytetty, vasta kun suorituksen aihe on ilmoitettu välittävälle pankille. Muutos tuli voimaan vuoden 1975 alussa.

Kahdenkeskiset maksujärjestelyt

Suomella oli katsausvuoden päättyessä kahdenkeskiset maksusopimukset kahdeksan sosialistisen maan kanssa. Sopimusten mukaan oli tilivaluuttana Neuvostoliiton ja Romanian kanssa clearingrupla, Bulgarian, Saksan demokraattisen tasavallan sekä Unkarin kanssa clearingdollari ja Kiinan kansantasavallan kanssa clearingmarkka. Puolan ja Tšekkoslovakian kanssa jatkettiin maksujärjestelyä, jonka mukaisesti ti-

lit pidettiin vapaasti vaihdettavina Yhdysvaltain dollareina. Clearingdollareita myytäessä ja ostettaessa noudatettiin edelleenkin Yhdysvaltain dollarin kurssia.

Pitkäaikaiset ulkomaiset pääomanliikkeet

Kansainvälisten lainamarkkinoiden kehitystä ohjasivat vuonna 1974 kiihtyvä yleismaailallinen inflaatio ja erityisesti öljyn hintojen kohoamisen aiheuttama voimakas pääomankysyntä vaihtotasealijäämien kattamiseksi. Lainanottajat joutuivat rahoitustarpeensa tyydyttämiseksi pääasiallisesti turvautumaan eurovaluuttamarkkinoihin, koska inflaatio ja öljyntuottajamaiden sijoitusongelmat aiheuttivat pitkäaikaisten lainamarkkinoiden heikkenemisen. Öljyntuottajamaiden valuuttatulot hakeutuivatkin suurelta osin juuri euromarkkinoille, jossa lyhytaikaisista valuuttatalletuksista maksettava korko ajoittain nousi huomattavasti korkeammaksi kuin

SUOMEN PITKÄAIKAINEN VELKA JA SAATAVA LAINATYYPEITTÄIN, MILJ. MK

	31. 12. 1973	Nostot 1974	Kuoletukset 1974	Nettomuutos	31. 12. 1974
RAHOITUSLAINAT	8 680	1 926	1 016	+ 818 ¹	9 498
Yksittäisvelkakirjalainat	4 335	1 591	767	+ 732 ¹	5 067
Lainat valtioilta	312	—	59	—151 ¹	161
Joukkovelkakirjalainat	4 345	335	249	+ 86	4 431
Lainat Maailmanpankilta	522	30	78	—48	474
Obligaatiolainat	2 666	65	170	—105	2 561
Private placement -lainat	1 157	240	1	+ 239	1 396
TUONTILUOTOT	1 720	804	427	+ 377	2 097
SUORAT SIOITUKSET	735	140	27	+ 113	848
Oma pääoma	541	84	20	+ 64	605
Tytäryhtiölainat	194	56	7	+ 49	243
Velka yhteensä	11 135	2 870	1 470	+ 1 308¹	12 443
KEHITYSLUOTOT	29	13	—	+ 13	42
VIENTILUOTOT	1 418	599	375	+ 224	1 642
SUORAT SIOITUKSET	1 010	131	19	+ 112	1 122
Oma pääoma	459	70	9	+ 61	520
Tytäryhtiölainat	551	61	10	+ 51	602
Saatava yhteensä	2 457	743	394	+ 349	2 806
Nettovelka	8 678	2 127	1 076	+ 959¹	9 637

1. Lähes 92 milj. markan luopumiserä Ruotsin valtion Suomelle myöntämästä lainasta on otettu huomioon.

pitkääikaisten lainojen efektiivinen korko. Korkean korkotason vuoksi myös lainanottajat olivat haluttomia ottamaan pitkäaikaista lainaa.

Lainaustoiminta euromarkkinoilla oli vuoden ensimmäisen puoliskon aikana erittäin voimakasta, sillä lainojen määrä nousi lähes 20 mrd. dollariin, mikä läheni koko vuoden 1973 luottovolyymia. Vilkas kysyntä kiristi lainaehdoja, mikä ilmeni sekä koron nousuna että laina-ajan lyhenemisenä. Syksyä kohti paine euromarkkinoilla kuitenkin väheni maksutasealijäämien pääasiallisen rahoituksen alkaessa muuttua valtioiden väliseksi tai kansainvälisten järjestöjen hoitamaksi. Pitkäaikaiset lainamarkkinat vilkasuivat, samalla kun euromarkkinoiden korkokehitys kääntyi laskuun. Vastaavaa laskua ei kuitenkaan tapahtunut itse pitkäaikaisten lainojen koroissa, vaan ne pysyttelivät verrattain korkeina.

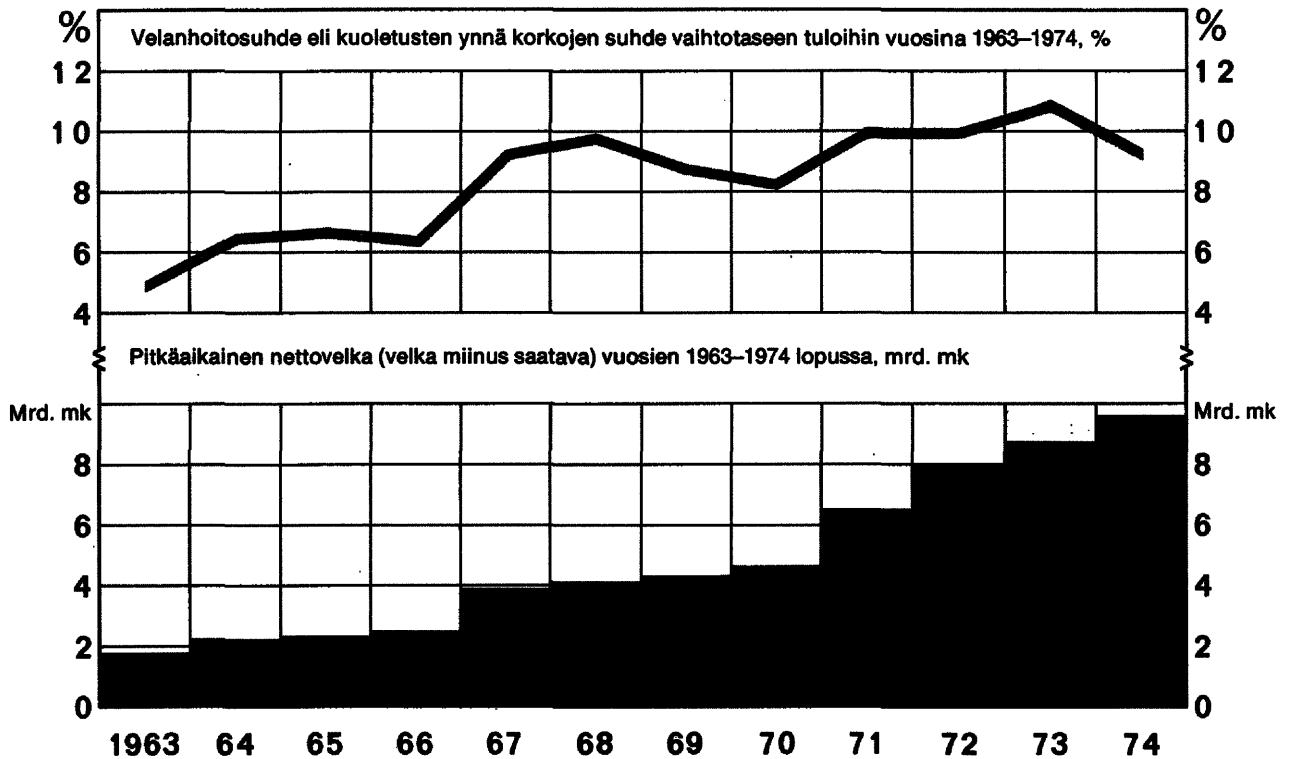
Kansainvälisten lainamarkkinoiden kehitys vaikutti myös Suomen pääomantuontiin. Kotimai-

siin investointitarkoituksiin tarvittavan pitkäaikaisen ulkomaisen lainapääoman määrä osoittautui suuremmaksi kuin lainamarkkinoilta kohtuullisin ehdoin voitiin saada. Tämän vuoksi suuri osa tarvittavasta ulkomaisesta pääomasta jouduttiin hankkimaan lyhytaikaisina lainoina ja luottoina.

Suomen pitkäaikainen ulkomainen velka oli vuoden 1974 lopussa 12 443 milj. markkaa. Uusia lainoja nostettiin 2 870 milj. markkaa, mikä määrä oli puolitoistakertainen edellisvuotiseen verrattuna. Lainoja kuoletettiin 1 470 milj. markkaa ja pitkäaikaisen ulkomaisen pääoman nettotuonti kohosi siten 1 308 milj. markkaan, kun otetaan huomioon lähes 92 milj. markan luopumiserä Ruotsin valtion Suomelle myöntämästä lainasta. Summa on yli kaksinkertainen vuoden 1973 epätavallisen alhaiseen pääoman nettotuontiin verrattuna. Yli kaksi kolmannesta pääomantuonnista tapahtui rahoituslainoina, joihin luetaan sekä yksittäis- että joukkovelkakirjalainat. Jälkimmäisistä kaksi oli obligaatiolainoja ja

Kuvio 19.

VELKAANTUMISKEHITYS

kuusi private placement -tyyppisiä joukkovelkakirjalainoja. Pitkäaikaisesta ulkomaisesta velasta oli vuoden lopussa 48 % dollareina, 19 % D-markkoina ja 9 % Sveitsin frangeina, kun taas loppu jakautui usean eri valuutan kesken. Aikaisempiin vuosiin verrattuna on dollarin osuus hieman kasvanut ja D-markan sekä Sveitsin frangin osuus supistunut.

Velanhoitokustannukset eli lainojen korot ja kuoletukset olivat vuonna 1974 noin 13 % suuremmat kuin edellisvuonna. Kasvu oli selvästi pienempi kuin kolmena aikaisempana vuonna, jolloin hoitokustannukset kasvoivat yli 20 pro-

sentin vuosivauhtia. Hidastumisen syynä on vuoden 1973 epätavallisen alhainen pitkäaikaisen pääoman tuonti. Velanhoitosuhde, joka on velanhoitokustannusten ja vaihtotaseen tulojen suhde, laski myös edellisvuoden 11 prosentista runsaaseen 9 prosenttiin (kuvio 19). Velanhoitosuhde ei kuitenkaan ota lukuun lyhytaikaista velkaa, jonka voimakas kasvu korvasi pitkäaikaisen pääoman tuonnin supistumista. Suomen pitkäaikainen ulkomainen saatava, joka pääasiallisesti koostuu vientiluotoista, tytäryhtiölainoista ja valtion myöntämistä kehitysyhteistyöluotoista, kohosi 2 806 milj. markkaan. Pitkäaikainen ulkomainen nettovelka oli siten vuoden lopussa 9 637 milj. markkaa.

SUORAT SIOITUKSET SUOMEN PANKIN MAKSUTILASTON MUKAAN VUOSINA 1972—1974,
MILJ. MK

Vuosi	Yhteensä	Suomeen		Yhteensä	Ulkomaille	
		Teollisuuteen	Muihin yrityksiin		Teollisuuteen	Muihin yrityksiin
1972	109	21	88	126	118	8
1973	65	22	43	100	83	17
1974	84	20	64	70	20	50

Suoran sijoituspääoman liikkeet eivät Suomessa muodosta määrällisesti merkittävää osaa maan ulkomaisista pääomanliikkeistä. Niiden määrät pysyttelivät myös kuluneena vuonna vähäisinä; sijoitukset Suomesta ulkomaille supistuivat huomattavasti kahden edellisen vuoden normaalia korkeammalta tasolta. Suomen Pankin maksutilaston mukaan tehtiin ulkomailta Suomeen katsausvuonna suoria sijoituksia 84 milj. markan arvosta ja pääomaa kotiutettiin takaisin ulkomaille noin 20 milj. markkaa. Lähes 60 % sijoituksista tuli EFTA-maista ja niistä valtaosa Ruotsista. Vuoden lopussa Suomessa oli 739 yritystä, joissa oli ulkomaista omistusta. Suomesta ulkomaille tehtiin suoria sijoituksia kertomusvuonna 70 milj. markan arvosta Suomen Pankin maksutilaston mukaan ja pääomaa kotiutettiin takaisin vastaavana aikana noin 9 milj. markkaa. Kolme neljäsosaa sijoituk-

sista suuntautui Euroopan talousyhteisön maihin ja noin 11 % EFTA-maihin. Vuoden lopussa oli ulkomaille 523 yritystä, joissa oli suomalaisista omistusta.

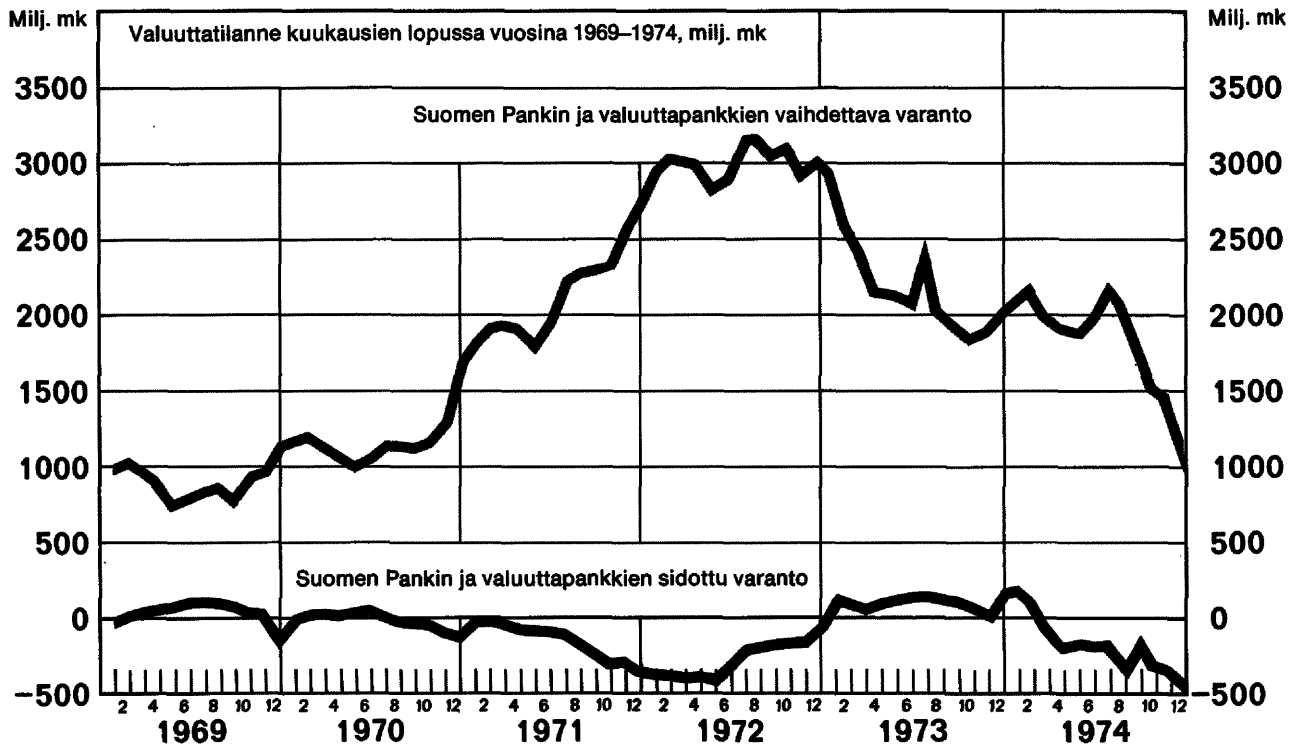
Valuuttatilanne

Koko maan vaihdettava valuuttavaranto aleni vaihtotaseen vajauksen kasvun johdosta katsausvuoden aikana 836 milj. markkaa ja sidottu valuuttavaranto 629 milj. markkaa. Suomen Pankin vaihdettava varanto väheni 107 milj. markkaa ja sidottu varanto 622 milj. markkaa. Huomattavien viennin etumaksujen vuoksi sidotun varannon kehitys ei kokonaan kuvastanut bilateraali-kaupassa syntyntä alijäämää. Valuuttapankkien ulkomaiset nettosaatavat vähenivät 736 milj. markkaa. Kehitystä valaisevat seuraava asetelma ja kuvio 20.

VALUUTTAVARANTO VUOSIEN 1973 JA 1974 LOPUSSA, MILJ. MK

	1973			1974			Muutos		
	Suomen Pankki	Muut	Yhteensä	Suomen Pankki	Muut	Yhteensä	Suomen Pankki	Muut	Yhteensä
Kulta	121	—	121	121	—	121	—	—	—
Eriyiset nosto-olkeudet	285	—	285	286	—	286	+1	—	+1
Kultaosuus Kansainvälisessä Valuuttarahastossa	268	—	268	268	—	268	—	—	—
Vaihdettavat valuutat	1155	165	1320	1047	-564	483	-108	-729	-837
Vaihdettava varanto	1829	165	1994	1722	-564	1158	-107	-729	-836
Sidottu varanto	234	2	236	-388	-5	-393	-622	-7	-629

Kuvio 20.
VALUUTTATILANNE

Vuoden 1974 lopussa oli Suomen Pankin vaihdettavasta varannosta 7 % kultaa, 17 % erityisiä nosto-oikeuksia sekä 60 % vaihdettavia valuuttoja. Kultaosuus Kansainvälisessä Valuuttarahastossa oli 16 %.

Vuoden lopussa Suomen Pankilla oli yksityisten ulkomaisten pankkiyhtymien kanssa valmiiksi neuvoteltuja valmiusluottoja 500 milj. dollarin arvosta. Valmiusluottoja ei vuoden aikana nostettu.

SUOMEN PANKIN TASE JA TULOSLASKELMA

Suomen Pankin tase ja tuloslaskelma on yksityiskohtaisesti esitetty vuosikirjan taulukko-osassa. Seuraavassa annetaan eräitä täydentäviä tietoja tase-erien sisällöstä ja kehityksestä.

TASEUUDISTUS

Uuden kirjanpitolain voimaantulon vuoksi Suomen Pankin tase on tilinpäätöksen yhteydessä uudistettu. Taseen vastaava- ja vastattavapuolen erät on soveltuvin osin ryhmitelty viiteen sektoriin: ulkomaat, rahoituslaitokset, julkinen sektori, yritykset ja muut. Valuuttasaamiset ja

valuuttavelat on jaettu vaihdettaviin ja sidottuihin tileihin. Seuraavassa esitettävät muutosluvut vuoden 1973 lopusta on laskettu uusien kirjausperiaatteiden mukaisina. Myös tuloslaskelma on uudistettu ja laadittu uuden kirjanpitolain mukaisen asetelman muotoon.

ULKOMAAT

Suomen Pankin ulkomaiset tilit kehittyivät katsausvuonna seuraavasti:

ULKOMAISET TILIT, MILJ. MK

	31.12.1973	31.12.1974	Muutos
Kulta	121	121	— 0
Erityiset nosto-oikeudet	285	286	+ 1
Kultaosuus Kansainvälisessä Valuuttarahastossa	268	268	+ 0
Vaihdettavat valuutat	1 228	1 109	—119
Sidotut valuutat	308	7	—301
Kulta ja valuuttasaamiset	2 210	1 791	—419
Ulkomaiset vekselit	103	252	+ 149
Ulkomaiset joukkovelkakirjat	319	341	+ 22
Markkaosuus Kansainvälisessä Valuuttarahastossa	530	530	— 0
Muut ulkomaiset saamiset	952	1 123	+ 171
Ulkomaiset saamiset yhteensä	3 162	2 914	—248
Vaihdettavat tilit	73	62	— 11
Sidotut tilit	74	395	+ 321
Valuuttavelat	147	457	+ 310
Kansainvälisen Valuuttarahaston markkatilit	530	530	— 0
Osoitettut erityiset nosto-oikeudet	258	258	—
Muut ulkomaiset velat	788	788	— 0
Ulkomaiset velat yhteensä	935	1 245	+ 310
Ulkomaiset nettosaamiset	2 227	1 669	—558

Suomen Pankin vaihdettava valuuttavaranto, johon luetaan kulta, erityiset nosto-oikeudet, kultaosuus Kansainvälisessä Valuuttarahastossa ja vaihdettavat valuuttasaamiset sekä vähennyseränä vaihdettavat valuuttavelat, aleni vuoden aikana 107 milj. markkaa ja oli vuoden lopussa 1 722 milj. markkaa.

Suomen Pankin sidottu valuuttavaranto, joka lasketaan sidottujen valuuttasaamisten ja sidottujen valuuttavelkojen erotuksena, väheni vuo-

den aikana 622 milj. markkaa ja oli vuoden lopussa 388 milj. markkaa nettovelkaa. Sidotun valuuttavarannon muuttumisen velaksi aiheutti idänkaupan vajauksen kasvu vuoden aikana.

Suomen Pankin ulkomaiset nettosaamiset ovat alentuneet vuoden 1972 loppupuolelta lähtien ulkomaisen pääoman tuonnin jäätyä vaihtotaseen vajausta pienemmäksi. Ulkomaisten nettosaamisten supistumisella on ollut rahamarkkinoita kiristävä vaikutus, jonka suuruus vuonna 1974 oli 558 milj. markkaa.

RAHOITUSLAITOKSET

Suomen Pankin asemaa rahoituslaitoksiin nähden kuvaa seuraava asetelma:

RAHOITUSLAITOSTEN TILIT, MILJ. MK

	31.12.1973	31.12.1974	Muutos
Liikepankkien shekkitilit	19	114	+ 95
Diskontatut vekselit	2 556	3 034	+ 478
Joukkovelkakirjat	121	220	+ 99
Muut	49	46	- 3
Saamiset rahoituslaitoksilta	2 745	3 414	+ 669
Postipankin shekkitili	2	4	+ 2
Liikepankkien shekkitilit	7	4	- 3
Muut	4	1	- 3
Velat rahoituslaitoksille	13	9	- 4
Nettosaamiset rahoituslaitoksilta	2 732	3 405	+ 673

Rahoitusmarkkinoiden kireydestä huolimatta saamiset rahoituslaitoksilta lisääntyivät nettomääräisesti 673 milj. markkaa. Tästä 576 milj. markkaa kanavoitui liikepankkien keskuspankkivelan kasvuksi, mikä johtui näiden antolainauksen ottolainausta nopeammasta kasvuvauhdista luottojen kysyntäpaineen jatkuessa edelleen voimakkaana. Loppuosa eli 97 milj. markkaa oli lähinnä Suomen Pankin hallussa olevien rahoituslaitosten liikkeeseen laskemien joukkovelkakirjojen määrän lisäystä.

Liikepankkien keskuspankkivelka, johon luetaan liikepankkien shekkitilivelka Suomen Pankille, liikepankkien Suomen Pankissa diskonttaamat vekselit sekä vähennyseränä liikepankkien shekkitilisaatatavat Suomen Pankilta, oli vuoden lopussa 3 144 milj. markkaa. Tämä ylitti 12 % lii-

kepankkien peruskiintiöt, 2 800 milj. markkaa. Rahoituslaitoksille myytyjä talletustodistuksia ei ole sisällytetty Suomen Pankin velkoihin rahoituslaitoksille, vaan ne ovat tase-erässä "liikkeessä olevat talletustodistukset".

Rahoituslaitosten asemaa tarkasteltaessa on lisäksi otettava huomioon ne asetelmaan sisällyttömät vastuut, jotka ovat syntyneet eri rahoitusjärjestelyjen yhteydessä. Suomen Pankin ostamia vekseleitä, joiden maksamisesta pankit ovat vastuussa, ovat uusvientiluottovekselit sekä ulkomaan valuutan määräiset vientivekselit. Näistä viimeksi mainitut muodostavat pääosan tase-erästä "ulkomaiset vekselit". Vastuisiin kuuluvat myös kotimaisten toimitusluottojen rahoitusjärjestelyyn liittyvät lainat, jotka on annettu asianomaisten pankkien takuuta vastaan.

JULKINEN SEKTORI

Seuraavasta asetelmasta käy ilmi Suomen Pankin ja julkisen sektorin välisten tilien kehitys:

JULKISEN SEKTORIN TILIT, MILJ. MK

	31.12.1973	31.12.1974	Muutos
Joukkovelkakirjat	53	71	+ 18
Valtion metallirahavastuu	200	225	+ 25
Muut	15	6	- 9
Saamiset julkiselta sektorilta	268	302	+ 34
Shekkitilit	2	7	+ 5
Suhdannerahastotalletukset	509	543	+ 34
Muut	24	10	- 14
Velat julkiselle sektorille	535	560	+ 25
Nettovelat julkiselle sektorille	267	258	- 9

Saamiset julkiselta sektorilta lisääntyivät 34 milj. markkaa lähinnä Suomen Pankin hallussa olevien valtion liikkeeseen laskemien joukkovelkakirjojen ja valtion metallirahavastuun kasvun vuoksi. Uusi tase-erä "valtion metallirahavastuu" on liikkeessä olevan metallirahan kirjanpidollinen vastaerä.

Velat julkiselle sektorille lisääntyivät 25 milj. markkaa. Näistä valtion suhdannerahastotalletukset nousivat korkojen lisäämisen vuoksi. Sen sijaan valtion vientimaksu-, suhdannevero- ja investointiverovaroja purettiin vuoden aikana yhteensä 14 milj. markkaa ja vuoden lopussa niitä oli jäljellä 10 milj. markkaa. Suomen Pankin velkaan julkiselle sektorille ei ole sisällytetty julkiselle sektorille myytyjä talletustodistuksia.

YRITYKSET

Suomen Pankin asema yrityksiin nähden kehittyi seuraavasti:

YRITYSTEN TILIT, MILJ. MK

	31.12.1973	31.12.1974	Muutos
Uusvientivekselit	47	90	+ 43
Toimitusluottojen rahoitus	271	276	+ 5
Joukkovelkakirjat	255	231	- 24
Muut	40	34	- 6
Saamiset yrityksiltä	613	631	+ 18
Investointitalletukset	5	34	+ 29
Suhdannepidätystalletukset	—	50	+ 50
Pääomantuontitalletukset	214	98	-116
Tuontimaksutalletukset	6	6	—
Muut	14	7	- 7
Velat yrityksille	239	195	-44
Nettosaamiset yrityksiltä	374	436	+ 62

Suomen Pankin nettosaamiset yrityksiltä lisääntyivät 62 milj. markkaa, mikä jonkin verran kevensi yritysten maksuvalmiusasemaa. Anto-

lainaus yrityksille, johon luetaan uusvientivekselit, toimitusluottojen rahoitus sekä muut luotot, nousi 42 milj. markkaa ja sen kokonaismää-

rä oli vuoden lopussa 400 milj. markkaa. Yritysten liikkeeseen laskemia joukkovelkakirjoja oli pankin hallussa vuoden lopussa 231 milj. markkaa.

Velat yrityksille supistuivat 44 milj. markkaa. Näistä pääomantuontitalletuksia, joita vuoden 1973 loppuun mennessä oli kerätty 214 milj. markkaa ulkomaisen pääoman tuonnin likviditeettivaikutuksen neutralisoimiseksi, nostettiin vuoden 1974 aikana 116 milj. markkaa. Toisaalta investointitalletuksia ja niihin rinnastettavia ns. "alushankintatalletuksia" tehtiin lisää 29 milj. markkaa. Uutena tase-eränä ovat suhdannepidätystalletukset, joita metsäteollisuuden yritykset suorittivat lokakuun lopussa 50 milj. markkaa.

LIIKKEESSÄ OLEVA RAHA JA TALLETUSTODISTUKSET

Liikkeessä olevan rahan määrä kasvoi vuoden ai-

kana 380 milj. markkaa eli 18 % ja oli vuoden lopussa 2 462 milj. markkaa. Lisäyksestä oli setelistön osuus 352 milj. markkaa ja metallirahan 28 milj. markkaa. Taseuudistuksen yhteydessä liikkeessä oleva metalliraha on otettu Suomen Pankin taseeseen ja yhdistetty liikkeessä olevien seteleiden kanssa uudeksi tase-eräksi "liikkeessä oleva raha". Lisäksi tase-erään "muut velat" sisältyy vanhan rahayksikön määräisiä seteleitä 10 milj. markkaa.

Liikkeessä olevien talletustodistusten määrä väheni 410 milj. markkaa 1 040 milj. markkaan, joten niiden vaikutus oli rahamarkkinoita vastavasti keventävä. Alimmillaan talletustodistusten määrä oli tammikuussa eli 1 024 milj. markkaa ja korkeimmillaan lokakuussa eli 1 800 milj. markkaa. Taseuudistuksen yhteydessä ne on erotettu omaksi tase-eräkseen, kun ne aikaisemmin sisältyivät erään "kotimaiset määräaikaiset sitoumukset".

SETELINANTO

Suomen Pankin setelinanto-oikeus ja sen käyttö ilmenevät seuraavasta asetelmasta:

SETELINANTO-OIKEUS JA SEN KÄYTTÖ, MILJ. MK

	31.12.1973	31.12.1974	Muutos
Ensisijainen kate	2 438	2 141	-297
Toissijainen kate	1 215	1 500	+285
Setelinanto-oikeus	3 653	3 641	- 12
Liikkeessä olevat setelit	1 907	2 259	+352
Vaadittaessa maksettavat sitoumukset	184	498	+314
Shekkiluotoista nostamatta	1	1	+ 0
Käytetty setelinanto-oikeus	2 092	2 758	+666
Setelinantovara	1 561	883	-678

Ensisijainen setelinkate, johon luetaan kulta ja pankin riidattomat ulkomaiset saamiset, supistui vuoden 1974 aikana 297 milj. markkaa ja oli vuoden päättyessä määrältään 2 141 milj. markkaa. Toissijaisen katteen yläraja oli vuoden lopussa ohjesäännön väliaikaisen muutoksen perusteella edelleen 1 500 milj. markkaa. Kun katekelpoisten diskontattujen ja muiden markkamääräisten vekseleiden määrä oli vuoden lo-

pussa yhteensä 1 631 milj. markkaa, oli toissijaisen setelinkatteen määrä ylärajallaan ja koko setelinanto-oikeus supistui 12 milj. markkaa. Kun toisaalta liikkeessä oleva setelistö ja vaadittaessa maksettavat sitoumukset sekä shekkiluotoista nostamatta oleva määrä lisääntyivät yhteensä 666 milj. markkaa, supistui setelinantovara 678 milj. markkaa ja oli vuoden lopussa 883 milj. markkaa.

MUUT TASETILIT

Pankin oma pääoma ilman tilivuoden voittoa oli tilinpäätöksen mukaan 763 milj. markkaa eli 49 milj. markkaa suurempi kuin edellisen vuoden lopussa. Lisäys johtui siitä, että vararahastoon siirrettiin puolet vuoden 1973 voitosta. Näiden varojen lisäksi pankilla on joitakin omaisuus-eriä, jotka eivät näy pankin taseessa. Niihin kuuluvat arvonalennuksiin sisältyvien varausten lisäksi pääkonttorin ja haarakonttorien toimitilat, setelipaino, eräät muut pankin toiminnan kannalta tarpeelliset kiinteistöt sekä osakkeet, lähinnä Tervakoski Oy:n osake-enemmistö.

TULOSLASKELMA

Suomen Pankin tuloslaskelma vuodelta 1974 on esitetty liitetaulukossa 3. Taseuudistuksen johdosta vuoden 1974 tuloslaskelma ei ole vertailukelpoinen aikaisempien vuosien tulostaseiden kanssa. Pankin tuotot olivat yhteensä 569 milj. markkaa. Näistä oli 355 milj. markkaa korkoja kotimaisista saamisista ja 119 milj. markkaa korkoja ulkomaisista saamisista.

Pankin kokonaiskulut olivat 289 milj. markkaa. Näistä oli 157 milj. markkaa korkokuluja kotimaisista veloista, 39 milj. markkaa kurssieroja ja 35 milj. markkaa poistoja. Pankin voitto tili-vuodelta oli 149 milj. markkaa. Pankin ohjesään-nön mukaan puolet siitä on vuoden 1975 alussa avaustaseessa siirretty vararahastoon. Voiton toisen puolen käytöstä päättää eduskunta.

SUOMEN SUHTEET KANSAINVÄLISIIN JÄRJESTÖIHIN

Suomen Pankki hoitaa yhteydet Kansainväliseen Valuuttarahastoon (IMF). Lisäksi pankki avustaa asianomaisia ministeriöitä suhteiden hoidossa Kansainväliseen Jälleenrakennuspankkiin (Maailmanpankkiin, IBRD), Kansainväliseen Rahoitusyhtiöön (IFC) ja Kansainväliseen Kehittämisyhtiöön (IDA), joiden jäsen Suomi on. Edellä mainittujen lisäksi Suomi on jäsenenä Aasian Kehityspankissa (ADB) ja Afrikan Kehitysrahastossa (AfDF), ja Suomen Pankki toimii näiden järjestöjen sopimusartiklojen mukaisena talletuspaikkana Suomessa. Kansainvälisessä Järjestelypankissa (BIS) Suomen Pankki on itse osakkaana.

KANSAINVÄLINEN VALUUTTARAHASTO

Vuosi 1974 oli rahoitusoperaatioiden osalta ennätysvuosi Kansainvälisen Valuuttarahaston historiassa. Valuuttajärjestelmän uudistamistyössä oli merkittävää siirtyminen asteittaisen uudistuksen tielle, kun uudistusta valmistellut ns. kahdenkymmenen komitea syksyllä vuosikokouksen yhteydessä jätti mietintönsä rahaston hallintoneuvostolle.

Valuuttajärjestelmän uudistamistyön tavoitteena oli alun perin suhteellisen pian toimeenpantava kertakaikkinen kokonaisuudistus. Vaikutusvaltaisimpien maiden kesken vallitsi kuitenkin vakavia erimielisyyksiä kokonaisuudistuksen keskeisissä kysymyksissä. Kun lisäksi energianhintojen nousun seurannaisvaikutusten takia kansainväliset valuuttapoliittiset olot muodostuivat entistä epävakammiksi, luovuttiin kokonaisuudistuksesta toistaiseksi ja päätettiin kehittää järjestelmää tekemällä osittaisratkaisuja. Samalla Valuuttarahasto ryhtyi erillisin järjestelyin helpottamaan öljynhintojen nousun aiheuttamien vaihtotasevajausten rahoittamista.

Vuoden 1974 öljyvajeiden rahoittamista varten Valuuttarahastoon luotiin öljyluottojärjestelmä.

Järjestelmän rahoittivat lähinnä öljyntuottajamaat, ja se toimi periaatteessa erillään rahaston muusta luotonannosta. Vuoden 1974 öljyluottojen myöntäminen perustui eräänlaiseen tarveharkintaan, jossa huomiota kiinnitettiin mm. öljynhintojen aiheuttamiin tuontikustannuksiin sekä maan pääomantuonti- ja varantotilanteeseen. Vuoden 1974 aikana öljyluottoja nosti 33 maata; OECD-maista Islanti, Italia, Kreikka ja Uusi-Seelanti turvautuivat järjestelmään. Kaiken kaikkiaan öljyluottoja nostettiin viime vuonna noin 1.7 mrd. erityisen nosto-oikeuden (SDR) edestä.

Öljyluottojärjestelmän lisäksi luotiin 16 kansainvälisesti tärkeimmän kaupankäyntivaluutan kursseihin perustuva uusi erityisten nosto-oikeuksien arvostusmenetelmä. Tässä yhteydessä myös rahaston liiketoimiin ja tileihin liittyvien hyvitys- ja veloitusmaksujen tasoa korotettiin jonkin verran paremmin yleistä korkotasoa vastaavaksi. Erityisten nosto-oikeuksien uuden arvostusmenetelmän käyttöönotto merkitsi tosiasiassa nosto-oikeuksien kultakytken katkaisemista Valuuttarahaston liiketoimissa ja tileissä.

Syyskuussa perustettiin ns. Extended Fund Facility, jolla on tarkoitus rahoittaa jäsenmaiden vaihtotasealijäämiä keskipitkällä aikavälillä. Tämä rahoitusjärjestely ei liity nimenomaan öljynhintojen nousun aiheuttamaan tilanteeseen, vaan se on luotu rahaston toimintamuotojen kehittämiseksi silmällä pitäen etupäässä kehitysmaiden tarpeita.

Yllä mainittujen rahoitusjärjestelyjen lisäksi hyväksyi Valuuttarahaston johtokunta kesäkuussa suosituksenomaisen valuuttojen liukumsäännösten. Säännöstellä pyritään mm. valuuttamarkkinoilla esiintyvien suurten tilapäisluonteisten kurssiheilahtelujen ehkäisemiseen sekä tehokkaampaan kurssipoliittiseen koordinointiin lähinnä tärkeimpien maiden kesken.

Syys-lokakuun vaihteessa kokoontuneessa vuosikokouksessa kahdenkymmenen komitean seuraajiksi perustettiin kaksi komiteaa. Valuuttarahaston ns. väliaikaiskomitea (Interim Committee) sai tehtäväkseen tutkia öljypääomien uudelleen kanavointiin liittyviä järjestelyjä ja lisäksi mm. rahaston jäsenosuuksien korottamista, maksutaseiden sopeutumismekanismeja ja kullin asemaa sekä aikanaan mahdollisesti luotavien uusien erityisten nosto-oikeuksien käyttöä osittain kehitysapuun. Valuuttarahaston ja Maailmanpankin yhteisesti perustaman Kehitysyhteistyökomitean (Development Committee) tuli puolestaan tutkia mahdollisuuksia edistää reaaliressurssien siirtymistä kehitysmaihin. Näissä komiteoissa maiden edustus pohjautuu rahaston ja pankin johtokunnan maaryhmäjäköön, joten Suomi on edustettuna Pohjoismaiden ryhmän puitteissa.

Vuosikokouksen yhteydessä pitämässään neuvottelussa ns. kymmenen maan ryhmän edustajat päättivät jatkaa näiden maiden keskistä rahoitusjärjestelyä, ns. General Arrangements to Borrow -sopimusta, seuraavaksi 24.10.1975 alkaen viisivuotiskaudeksi.

Maksutaseiden ja mm. kansainvälisten rahoitusmarkkinoiden kehityksen johdosta vuosi 1974 muodostui Valuuttarahaston liiketoimien

kannalta ennätysellisen vilkkaaksi. Valuuttoja ja erityisiä nosto-oikeuksia myytiin yhteensä 4 053 milj. SDR:n arvosta (vuonna 1973 733 milj. SDR:n ja aikaisempaan ennätysvuonna 1968 3 552 milj. SDR:n arvosta). Tästä yhteismäärästä nostettiin edellä mainitun öljyluottojärjestelmän puitteissa 1 716 milj. SDR. Kehitysmaiden vientitulojen vaihtelujen tasaamiseen tarkoitettua ns. Compensatory Financing Facility -järjestelmää käytettiin 107 milj. SDR:n edestä. Käytössä olevien nostojen määrä, öljyluottojärjestelmä sekä Compensatory Financing Facility mukaan luettuna, oli vuoden 1974 lopussa 5 627 milj. SDR, kun se vuoden 1973 lopussa oli 3 505 milj. SDR.

Vuoden 1974 aikana ei jaettu uusia erityisiä nosto-oikeuksia, joten niiden määrä pysyi edelleen 9.3 miljardina.

Katsausvuonna Suomi ei nostonut varoja Valuuttarahastosta. Rahasto ei myöskään osoittanut markkoja muiden jäsenmaiden käyttöön, joten Suomen ns. superkultaosuus (9 % jäsenosuudesta) säilyi ennallaan. Rahaston markkaosuat olivat täten vuoden 1974 lopussa 66 % maamme jäsenosuudesta. Suomen jäsenosuus oli edelleen 190 milj. SDR eli noin 800 milj. markkaa, mikä on noin 0.65 % rahaston kaikista jäsenosuuksista. Suomen hallussa olevien erityisten nosto-oikeuksien määrä oli samana ajankohtana 68 milj. yksikköä eli 286 milj. markkaa.

Valuuttarahaston pääjohtajana toimi edelleen vuonna 1973 valittu H. Johannes Witteveen. Pohjoismaiden yhteisenä edustajana johtokunnassa jatkoi Ruotsin keskuspankin entinen pääjohtaja Per Åsbrink varamiehenään norjalainen Knut Andreassen.

KANSAINVÄLINEN JÄRJESTELYPANKKI

Kansainvälisen Järjestelypankin taseen loppusumma kasvoi vuoden 1974 aikana noin kolmanneksen eli 43.2 mrd. kultafrangiin.

Järjestelypankki osallistui kansainvälisen valuuttajärjestelmän uudistamistyöhön ns. kahdenkymmenen komitean puitteissa. Kansainvälinen Valuuttarahasto myönsi katsausvuonna Järjestelypankille oikeuden vastaanottaa, pitää hallussaan ja käyttää erityisiä nosto-oikeuksia, jota oikeutta ei tätä ennen ole ollut muilla kuin kansallisilla rahaviranomaisilla.

Pankin osakkeiden lukumäärä sekä osakepääoman suuruus pysyivät katsausvuonna muuttumattomina. Suomen Pankin merkitsemä osuus oli nimellisarvon mukaan laskettuna 25 020 000 kultafrangia eli noin 2.1 % koko merkitystä pääomasta. Tästä neljännes on maksettu ja sille BIS jakoi osinkoa 9 %.

MAAILMANPANKKIRYHMÄ JA ALUEELLISET KEHITYSINSTITUUTIT

Vuonna 1974 maailmanpankkiryhmä (IBRD, IFC, IDA) suuntasi luottoja entistä enemmän kaikkein köyhimpiin maihin. Samalla matalakorkoisia ja erittäin pitkäaikaisia lainoja myöntävän Kansainvälisen Kehittämisyhteistyön osuus maailmanpankkiryhmän lainanannosta lisääntyi. Edelleen pyrittiin luottojen suuntaamisessa tuotannollisten vaikutusten lisäksi ottamaan yhä enemmän huomioon niiden muut yhteiskunnalliset vaikutukset. Vuoden lopussa Maailmanpankin antamien (nostettujen mutta takaisin maksamattomien) lainojen määrä oli 19.5 mrd. dollaria ja Kansainvälisen Kehittämisyhteistyön lainojen 7.8 mrd. dollaria.

Katsausvuonna Suomi oli kaksipuolisessa rahoitussuhteessa vain Maailmanpankkiin, kun sen sijaan muiden kehitysrahoituslaitosten toimintaan Suomi osallistui yksipuolisesti rahoittajana.

Aasian Kehityspankin yhteyteen perustettiin katsausvuonna halpakorkoisia ja pitkäaikaisia lainoja myöntävä kehitysrahasto, johon Suomi kanavoi pankille myöntämänsä jäsenosuuden.

Suhteissa Afrikan Kehitysrahastoon ei tapahtunut merkittäviä muutoksia.

MUUT KANSAINVÄLISET JÄRJESTÖT

Suomen Pankki osallistui katsausvuoden aikana edelleen mm. Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestön (OECD), Euroopan vapaakauppa-alueen (EFTA) ja Euroopan talouskomission (ECE) piirissä tapahtuvaan työskentelyyn. Pohjoismainen yhteistyö jatkui entiseen tapaan pohjoismaisessa finanssivaliokunnassa ja pohjoismaisessa keskuspankkikokouksessa.

OECD-maiden keskuspankkien välistä kurssitakuujärjestelmää, jossa BIS on agenttina, ei voitu katsausvuonna soveltaa käytäntöön mm. Suomen osalta, vaan se toimi valuuttojen liukumisen takia ainoastaan EEC-valuuttojen yhteislii'unnan puitteissa.

TAULUKOT

Suomen Pankin toiminta

Taulukko 1.

SUOMEN PANKIN TASE VUOSIEN 1973 JA 1974 LOPUSSA, MILJ. MK

VASTAAVAA	1973	1974
Kulta	121	121
Erityiset nosto-oikeudet	285	286
Kultaosuus Kansainvälisessä Valuuttarahastossa	268	268
Vaihdettavat valuutat	1 228	1 109
Sidotut valuutat	308	7
Kulta- ja valuuttasaamiset	2 210	1 791
Ulkomaiset vekselit	103	252
Ulkomaiset joukkovelkakirjat	319	341
Markkaosuus Kansainvälisessä Valuuttarahastossa	530	530
Muut ulkomaiset saamiset	952	1 123
Liikepankkien shekkitilit	19	114
Diskontatut vekselit	2 556	3 034
Joukkovelkakirjat	121	220
Muut	49	46
Saamiset rahoituslaitoksilta	2 745	3 414
Joukkovelkakirjat	53	71
Valtion metallirahavastuu	200	225
Muut	15	6
Saamiset julkiselta sektorilta	268	302
Uusvientivekselit	47	90
Toimitusluottojen rahoitus	271	276
Joukkovelkakirjat	255	231
Muut	40	34
Saamiset yrityksiltä	613	631
Muut varat	34	37
YHTEENSÄ	6 822	7 298

VASTATTAVAA	1973	1974
Vaihdettavat tilit	73	62
Sidotut tilit	74	395
Valuuttavelat	147	457
Kansainvälisen Valuuttarahaston markkatilit	530	530
Osoitetut erityiset nosto-oikeudet	258	258
Muut ulkomaiset velat	788	788
Setelit	1 907	2 259
Metalliraha	175	203
Liikkeessä oleva raha	2 082	2 462
Liikkeessä olevat talletustodistukset	1 450	1 040
Postipankin shekkitili	2	4
Liikepankkien shekkitilit	7	4
Muut	4	1
Velat rahoituslaitoksille	13	9
Shekkitilit	2	7
Suhdannerahastotalletukset	509	543
Muut	24	10
Velat julkiselle sektorille	535	560
Investointitalletukset	5	34
Suhdannepidätystalletukset	—	50
Pääomantuontitalletukset	214	98
Tuontimaksutalletukset	6	6
Muut	14	7
Velat yrityksille	239	195
Muut velat	16	17
Arvonjärjestelytilit	740	858
Kantarahasto	600	600
Vararahasto	114	163
Tilivuoden tulos	98	149
Oma pääoma	812	912
YHTEENSÄ	6 822	7 298

Taulukko 2.

VAIHDETTAVA JA SIDOTTU VARANTO VUOSIEN 1973 JA 1974 LOPUSSA, MILJ. MK

	1973	1974
Kulta	121	121
Erityiset nosto-oikeudet	285	286
Kultaosuus Kansainvälisessä Valuuttarahastossa	268	268
Vaihdettavat valuutat		
Saamiset	1 228	1 109
Velat	-73	-62
Vaihdettava varanto	1 829	1 722
Sidotut valuutat		
Saamiset	308	7
Velat	-74	-395
Sidottu varanto	234	-388

Taulukko 3.

SUOMEN PANKIN TULOSLASKELMA 1.1.1974—31.12.1974, MILJ. MK

Korot kotimaisista saamisista	355
Korot ulkomaisista saamisista	119
Korot joukkovelkakirjoista	83
Korkotuotot	557
Korot kotimaisista veloista	157
Korot ja varausprovisiot ulkomaisista veloista	8
Korkokulut	165
Korkokate	392
Provisiot	5
Muut tuotot	7
Muut tuotot	12
Palkat	25
Sosiaaliturvamaksut	2
Eläkkeet	5
Setelien valmistus	11
Poistot	35
Kurssierot	39
Muut kulut	8
Muut kulut	125
Siirto arvonjärjestelytileihin	130
TILIVUODEN TULOS	149

Taulukko 4.

SUOMEN PANKIN SOVELTAMIA KORKOJA VUOSINA 1958—1974, %

Päivästä	Liikepankkien keskuspankki- luoton peruskorko ¹	Pankkivaltuusmiesten määräämät diskonttokoron rajat	
		Alaraja	Yläraja
1. 10. 1958	7 1/4	6 1/2	8
1. 3. 1959	»	6	7 1/2
1. 4. 1959	6 3/4	»	»
30. 3. 1962	8	7	8 1/2
28. 4. 1962	7	6	7 1/2
12. 12. 1969	»	»	9
1. 6. 1971	8 1/2	»	»
1. 1. 1972	7 3/4	»	»
1. 7. 1973	9 1/4	7 1/2	10 1/2

1. Peruskiintiön lisäksi Suomen Pankki on eri aikoina perinyt rahalaitoksilta lisäkorkoa näiden velan ylittäessä varsinaiset luottokiintiöt.

Taulukko 5.

KOTIMAINEN CLEARINGLIKE: VAIHDETTUJEN PANKKIVEKSELIEN JA SHEKKIEN SEKÄ TILISIIRTOJEN LUKUMÄÄRÄ JA ARVO VUOSINA 1971—1974

Vuosi ja kuukausi	Pääkonttori		Haarakonttorit		Yhteensä	
	Lukumäärä, 1000 kpl	Arvo, milj. mk	Lukumäärä, 1000 kpl	Arvo, milj. mk	Lukumäärä, 1000 kpl	Arvo, milj. mk
1971	16 425	52 344	7 615	13 746	24 040	66 090
1972	17 800	62 200	8 690	16 256	26 490	78 456
1973	19 410	78 243	9 380	20 158	28 790	98 401
1974						
Tammikuu	1 757	7 727	839	1 980	2 596	9 707
Helmikuu	1 587	7 282	787	1 840	2 374	9 122
Maaliskuu	1 700	8 039	830	2 009	2 530	10 048
Huhtikuu	1 731	8 193	876	2 048	2 607	10 241
Toukokuu	1 894	8 754	916	2 198	2 810	10 952
Kesäkuu	1 706	8 129	823	2 068	2 529	10 197
Heinäkuu	1 950	9 321	917	2 283	2 867	11 604
Elokuu	1 752	8 248	866	2 110	2 618	10 358
Syyskuu	1 763	8 504	878	2 182	2 641	10 686
Lokakuu	2 005	9 905	974	2 468	2 979	12 373
Marraskuu	2 189	9 314	891	2 386	3 080	11 700
Joulukuu	1 924	10 651	944	2 550	2 868	13 201
Yhteensä	21 958	104 067	10 541	26 122	32 499	130 189

Taulukko 6.

SETELINANTO VUOSINA 1961—1974, MILJ. MK

Päivä	Setelinanto-oikeus			Käytetty setelinanto-oikeus				Setelin- antovara
	Ensisijainen kate	Toissijainen kate ¹	Yhteensä	Liikkeessä olevat setelit	Vaadittaessa maksettavat sitoumukset	Shekki- luotoista nostamatta	Yhteensä	
31.12.								
1961	779	472	1 251	837	73	9	919	332
1962	705	500	1 205	774	113	4	891	314
1963	818	451	1 269	944	59	6	1 009	260
1964	1 050	500	1 550	1 003	187	5	1 195	355
1965	945	500	1 445	1 029	98	5	1 132	313
1966	637	700	1 337	1 106	180	5	1 291	46
1967	799	700	1 499	1 052	140	3	1 195	304
1968	1 477	700	2 177	1 160	137	5	1 302	875
1969	1 433	500	1 933	1 298	124	0	1 422	511
1970	1 965	500	2 465	1 344	126	0	1 470	995
1971	2 776	500	3 276	1 479	358	1	1 838	1 438
1972	2 846	341	3 187	1 730	136	0	1 866	1 321
1973	2 438	1 215	3 653	1 907	184	1	2 092	1 561
1974								
31.1.	2 387	1 190	3 577	1 706	175	1	1 882	1 695
28.2.	2 401	1 346	3 747	1 744	184	0	1 928	1 819
29.3.	2 311	1 407	3 718	1 792	333	0	2 125	1 593
30.4.	2 216	1 500	3 716	1 806	353	0	2 159	1 557
31.5.	2 251	1 500	3 751	1 907	234	1	2 142	1 609
28.6.	2 492	1 500	3 992	2 134	224	1	2 359	1 633
31.7.	2 511	1 489	4 000	1 970	301	1	2 272	1 728
30.8.	2 544	1 500	4 044	2 042	334	1	2 377	1 667
30.9.	2 234	1 500	3 734	2 060	246	0	2 306	1 428
31.10.	2 197	1 500	3 697	2 019	341	0	2 360	1 337
29.11.	2 127	1 500	3 627	2 169	379	1	2 549	1 078
31.12.	2 141	1 500	3 641	2 259	498	1	2 758	883

1. Toissijaisen setelinkatteen yläraja oli 500 milj. markkaa vuoden 1960 alusta marraskuun 23 päivään 1966, siitä lukien 700 milj. markkaa vuoden 1968 loppuun ja vuoden 1969 alusta jälleen 500 milj. markkaa. Vuonna 1973 yläraja oli touko-kuun 23 päivästä lokakuun loppuun 1 500 milj. markkaa ja marraskuussa jälleen 500 milj. markkaa. Joulukuun 1973 alus-ta se on ollut 1 500 milj. markkaa.

Taulukko 7.

**LIIKKEESSÄ OLEVAT SETELIT JA METALLIRAHAT VUOSIEN 1969—1974 LOPUSSA,
MILJ.MK**

Rahalaji	1969	1970	1971	1972	1973	1974
SETELIT						
UUEDET						
100 mk	814.2	857.3	970.7	1 174.5	1 323.4	1 623.0
50 »	267.7	266.4	277.6	305.6	318.6	347.4
10 »	175.8	178.5	187.6	201.5	213.7	227.4
5 »	38.3	39.1	40.3	45.2	47.8	53.6
1 »	2.4	2.5	2.9	3.2	3.5	8.1
Yhteensä	1 298.4	1 343.8	1 479.1	1 730.0	1 907.0	2 259.5
VANHAT						
10 000—100 vmk	8.6	8.4	8.4	8.3	8.3	8.3
50—5 »	1.2	1.2	1.2	1.2	1.2	1.2
Yhteensä	9.8	9.6	9.6	9.5	9.5	9.5
Kaikkiaan	1 308.2	1 353.4	1 488.7	1 739.5	1 916.5	2 269.0
METALLIRAHAT						
UUEDET						
10 mk	10.0	15.8	24.8	23.9	24.6	24.8
5 »	—	—	—	1.6	9.5	11.7
1 »	47.4	53.1	60.5	68.2	77.8	92.6
50 p	12.4	13.7	15.9	18.4	21.2	24.7
20 »	10.2	11.1	12.3	13.6	15.6	18.5
10 »	6.0	6.5	7.2	8.5	9.4	10.8
5 »	5.0	5.7	6.5	7.6	8.6	9.9
1 »	5.1	5.7	6.6	7.6	8.5	9.7
Yhteensä	96.1	111.6	133.8	149.4	175.2	202.7
VANHAT						
1 000—1 vmk	15.3	15.3	15.3	15.3	15.2	15.2
50—1 vp	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5
Yhteensä	15.8	15.8	15.8	15.8	15.7	15.7
Kaikkiaan	111.9	127.4	149.6	165.2	190.9	218.4

Taulukko 8.

SETELINVALMISTUS JA SETELINPOLTTO VUOSINA 1972—1974, MILJ. MK

Setelilaji	Setelinvalmistus			Setelinpoltto		
	1972	1973	1974	1972	1973	1974
SETELIT						
UUDET						
100 mk	930.0	1 060.0	480.0	555.0	450.0	605.0
50 »	327.8	487.2	255.0	270.0	240.0	340.0
10 »	394.0	366.4	478.4	339.5	358.5	434.5
5 »	31.2	232.5	67.6	111.5	108.5	130.3
1 »	—	—	—	0.8	0.5	1.0
Yhteensä	1 683.0	2 146.1	1 281.0	1 276.8	1 157.5	1 510.8
milj. kpl	61.5	103.6	71.3	68.1	67.3	83.4
VANHAT						
Yhteensä	—	—	—	0.1	0.1	0.0
milj. kpl	—	—	—	0.0	0.0	0.0
Kaikkiaan	1 683.0	2 146.1	1 281.0	1 276.9	1 157.6	1 510.8
milj. kpl	61.5	103.6	71.3	68.1	67.3	83.4

Taulukko 9.

SETELIT JA METALLIRAHAT VUONNA 1974, MILJ. MK

Rahalaji	Vastuu- summa 31.12.1973	Valmis- tettu 1974	Hävitetty 1974	Vastuu- summa 31.12.1974	Suomen Pankissa 31.12.1974	Liikkeessä 31.12.1974
SETELIT						
UUDET						
100 mk	2 636.2	480.0	605.0	2 511.2	888.2	1 623.0
50 »	759.5	255.0	340.0	674.5	327.1	347.4
10 »	453.6	478.4	434.5	497.5	270.1	227.4
5 »	200.7	67.6	130.3	138.0	84.4	53.6
1 »	16.2	—	1.0	15.2	7.1	8.1
Yhteensä	4 066.2	1 281.0	1 510.8	3 836.4	1 576.9	2 259.5
milj. kpl	143.3	71.3	83.4	131.2	66.5	64.7
VANHAT						
Yhteensä	9.5	—	0.0	9.5	0.0	9.5
milj. kpl	11.5	—	0.0	11.5	0.0	11.5
Kaikkiaan	4 075.7	1 281.0	1 510.8	3 845.9	1 576.9	2 269.0
milj. kpl	154.8	71.3	83.4	142.7	66.5	76.2
METALLIRAHAT						
UUDET						
10 mk	25.5	—	—	25.5	0.7	24.8
5 »	12.9	1.5	0.4	14.0	2.3	11.7
1 »	90.9	18.1	2.4	106.6	14.0	92.6
50 p	25.6	2.6	0.1	28.1	3.4	24.7
20 »	16.3	2.5	0.0	18.8	0.3	18.5
10 »	11.0	0.9	0.0	11.9	1.1	10.8
5 »	9.3	1.1	0.0	10.4	0.5	9.9
1 »	8.8	1.0	0.0	9.8	0.1	9.7
Yhteensä	200.3	27.7	2.9	225.1	22.4	202.7
VANHAT						
1 000—100 vmk	7.0	—	—	7.0	0.0	7.0
50 vmk—1 vp	8.7	—	—	8.7	0.0	8.7
Yhteensä	15.7	—	—	15.7	0.0	15.7
Kaikkiaan	216.0	27.7	2.9	240.8	22.4	218.4

Taulukko 10.

AVISTAMYYNTIKURSSIT VUOSINA 1969—1974, MK

Valuutta	1969			1970			1971		
	Korkein	Keskim.	Alin	Korkein	Keskim.	Alin	Korkein	Keskim.	Alin
1 USA:n dollari	4.215	4.201	4.187	4.197	4.180	4.176	4.204	4.174	4.152
1 Englannin punta	10.095	10.079	9.985	10.080	10.014	9.945	10.610	10.205	9.995
100 Ruotsin kruunua	81.75	81.28	80.95	81.30	80.62	80.15	85.40	81.82	80.60
100 Norjan kruunua	59.06	58.82	58.55	58.82	58.52	58.41	62.00	59.50	58.47
100 Tanskan kruunua	56.15	55.68	55.59	56.07	55.76	55.63	58.80	56.41	55.72
100 D-markkaa	114.62	106.29	104.00	115.21	114.67	113.44	128.50	120.17	114.60
100 Hollannin floriinia	117.34	115.98	115.16	116.15	115.62	114.86	127.85	119.72	115.80
100 Belgian frangia ¹	8.480	8.381	8.320	8.455	8.421	8.405	9.270	8.607	8.405
100 Sveitsin frangia	98.10	97.44	96.70	97.65	97.00	96.30	107.20	101.63	96.74
100 Ranskan frangia ²	84.80	81.16	75.40	75.80	75.62	75.40	79.70	75.78	75.07
100 Italian liiraa	0.6735	0.6702	0.6660	0.6718	0.6669	0.6641	0.7000	0.6765	0.6690
100 Itävallan šillinkiä	16.33	16.25	16.16	16.27	16.18	16.13	17.60	16.75	16.13
1 Neuvostoliiton rupla, clearing	4.6799	4.6799	4.6799	4.6799	4.6799	4.6799	4.960	4.684	4.6799

1. Suomen Pankki on noteerannut 12.9.1972 lähtien erikseen Belgian frangin kaupallisen ja ei-kaupallisen kurssin. Näissä laskelmissa on käytetty kaupallista kurssia.

2. Suomen Pankki noteerasi 24.8.1971—20.3.1974 erikseen Ranskan frangin kaupallisen ja ei-kaupallisen kurssin. Näissä laskelmissa on käytetty kaupallista kurssia.

Valuutta	1972			1973			1974		
	Korkein	Keskim.	Alin	Korkein	Keskim.	Alin	Korkein	Keskim.	Alin
1 USA:n dollari	4.178	4.146	4.134	4.178	3.816	3.580	4.030	3.774	3.560
1 Englannin punta	10.950	10.368	9.710	9.945	9.355	8.850	9.075	8.833	8.355
100 Ruotsin kruunua	88.15	87.20	85.52	91.50	87.76	83.85	87.80	85.22	82.45
100 Norjan kruunua	63.85	62.97	61.65	70.00	66.64	62.80	70.80	68.44	66.10
100 Tanskan kruunua	61.10	59.72	58.75	67.30	63.47	60.45	64.00	62.17	58.80
100 D-markkaa	131.41	130.07	126.90	158.90	144.34	130.00	152.60	146.21	139.20
100 Hollannin floriniä	130.80	129.22	127.50	150.20	137.50	129.28	145.30	140.70	134.20
100 Belgian frangia	9.490	9.424	9.245	10.600	9.852	9.350	9.970	9.715	9.230
100 Sveitsin frangia	111.10	108.64	105.79	133.50	121.22	110.76	142.60	127.19	116.75
100 Ranskan frangia	83.10	82.25	79.60	92.00	86.10	81.45	81.95	78.65	73.85
100 Italian liiraa	0.7172	0.7110	0.6980	0.7170	0.6571	0.6120	0.6370	0.5827	0.5550
100 Itävallan šillinkiä	18.17	17.95	17.55	21.55	19.71	18.00	22.30	20.27	19.10
1 Neuvostoliiton rupla, clearing	4.960	4.960	4.960	5.438	5.159	4.960	5.321	4.995	4.852

Taulukko 11.

AVISTAMYNTIKURSSIT VUONNA 1974, MK

Valuutta	Tammikuu			Helmikuu			Maaliskuu		
	Korkein	Keskim.	Alin	Korkein	Keskim.	Alin	Korkein	Keskim.	Alin
1 USA:n dollari	4.030	3.980	3.888	3.970	3.924	3.880	3.900	3.833	3.740
1 Kanadan dollari	4.065	4.017	3.905	4.050	4.017	3.995	4.025	3.945	3.850
1 Englannin punta	9.010	8.869	8.690	9.075	8.933	8.830	9.060	8.970	8.870
100 Ruotsin kruunua	84.10	83.08	82.45	84.30	83.92	83.55	85.10	83.95	83.20
100 Norjan kruunua	68.00	66.80	66.10	68.80	68.06	67.20	68.40	67.99	67.70
100 Tanskan kruunua	61.25	59.94	58.80	62.00	61.11	60.30	62.00	61.52	61.20
100 D-markkaa	143.00	141.74	139.20	146.50	144.66	143.20	149.00	146.31	144.95
100 Hollannin floriinia	137.30	135.68	134.20	140.20	138.93	137.90	140.75	139.35	138.40
100 Belgian frangia kaupallinen kurssi	9.400	9.316	9.230	9.720	9.584	9.420	9.670	9.618	9.590
ei-kaupallinen kurssi	9.410	9.295	9.200	9.630	9.492	9.350	9.560	9.506	9.430
100 Sveitsin frangia	120.90	118.55	116.75	126.55	123.77	121.10	125.70	124.44	123.20
100 Ranskan frangia ¹ kaupallinen kurssi	81.95	79.47	76.75	80.85	79.26	78.40	80.25	79.59	78.90
ei-kaupallinen kurssi	79.35	77.25	75.10	80.85	78.46	77.00	80.10	79.54	78.80
100 Italian liiraa	0.6370	0.6183	0.5990	0.6040	0.6013	0.5980	0.6095	0.6027	0.5940
100 Itävallan šillinkiä	19.50	19.31	19.10	19.94	19.69	19.45	20.05	19.85	19.70
100 Portugalin escudoa	15.10	14.92	14.80	15.40	15.20	15.00	15.30	15.25	15.15
100 Islannin kruunua	4.65	4.62	4.60	4.60	4.60	4.60	4.60	4.52	4.47
100 Espanjan pesetaa	7.00	6.89	6.75	6.75	6.69	6.62	6.65	6.53	6.40
1 Neuvostoliiton rupla, clearing	5.321	5.218	5.160	5.025	4.990	4.937	5.065	5.049	4.980
100 Japanin jeniä ²									

1. Suomen Pankki lakkasi 21. 3. 1974 noteeraamasta erikseen Ranskan frangin kaupallista ja ei-kaupallista kurssia.

2. Suomen Pankki ryhtyi 1. 4. 1974 noteeraamaan Japanin jenin kurssia.

Valuutta	Huhtikuu			Toukokuu			Kesäkuu		
	Korkein	Keskim.	Alin	Korkein	Keskim.	Alin	Korkein	Keskim.	Alin
1 USA:n dollari	3.800	3.749	3.670	3.740	3.686	3.640	3.716	3.670	3.625
1 Kanadan dollari	3.915	3.879	3.825	3.890	3.835	3.785	3.865	3.804	3.745
1 Englannin punta	9.040	8.974	8.920	8.970	8.907	8.800	8.920	8.785	8.685
100 Ruotsin kruunua	86.40	85.40	84.80	87.45	86.43	85.80	86.45	84.24	82.90
100 Norjan kruunua	69.20	68.39	67.90	70.80	69.40	68.70	68.70	67.75	66.85
100 Tanskan kruunua	62.70	62.08	61.20	63.60	62.95	62.30	63.15	61.64	60.30
100 D-markkaa	150.70	148.79	147.40	152.60	150.21	147.00	147.95	145.66	143.00
100 Hollannin floriniä	142.15	140.50	139.70	145.30	142.31	140.25	141.10	138.80	137.20
100 Belgian frangia kaupallinen kurssi	9.850	9.674	9.600	9.920	9.820	9.730	9.830	9.709	9.580
ei-kaupallinen kurssi	9.590	9.317	9.170	9.460	9.373	9.300	9.470	9.283	9.210
100 Sveitsin frangia	126.10	124.28	123.00	130.80	126.96	125.00	125.10	122.96	121.05
100 Ranskan frangia	78.70	77.41	75.60	76.85	76.02	74.50	76.15	74.98	73.85
100 Italian liiraa	0.6030	0.5933	0.5810	0.5910	0.5858	0.5780	0.5780	0.5668	0.5590
100 Itävallan šillinkiä	20.32	20.06	19.87	22.30	20.71	20.24	20.65	20.32	20.02
100 Portugalin escudoa	15.50	15.19	15.10	15.65	15.27	15.10	15.15	14.90	14.75
100 Islannin kruunua	4.35	4.35	4.35	4.35	4.18	3.97	3.97	3.93	3.92
100 Espanjan pesetaa	6.49	6.44	6.38	6.54	6.46	6.39	6.52	6.45	6.38
1 Neuvostoliiton rupla, clearing	4.934	4.934	4.934	4.980	4.925	4.900	4.980	4.980	4.980
100 Japanin jeniä	1.375	1.358	1.320	1.340	1.327	1.315	1.320	1.304	1.285

AVISTAMYYNTIKURSSIT VUONNA 1974, MK

Valuutta	Heinäkuu			Elokuu			Syyskuu		
	Korkein	Keskim.	Alin	Korkein	Keskim.	Alin	Korkein	Keskim.	Alin
1 USA:n dollari	3.720	3.694	3.630	3.816	3.752	3.700	3.832	3.814	3.796
1 Kanadan dollari	3.810	3.789	3.735	3.880	3.832	3.780	3.895	3.869	3.850
1 Englannin punta	8.895	8.833	8.665	8.855	8.811	8.780	8.940	8.838	8.810
100 Ruotsin kruunua	85.50	84.56	82.60	85.40	85.01	84.60	86.20	85.36	85.00
100 Norjan kruunua	69.20	68.55	66.55	68.80	68.62	68.30	69.40	68.81	68.50
100 Tanskan kruunua	63.10	62.37	60.60	62.50	62.29	61.85	62.70	61.71	60.85
100 D-markkaa	146.50	144.99	142.40	144.65	143.64	142.95	144.90	143.61	142.95
100 Hollannin floriniä	143.50	140.44	136.40	141.60	140.75	139.80	142.00	140.84	140.25
100 Belgian frangia kaupallinen kurssi	9.860	9.761	9.560	9.800	9.723	9.680	9.790	9.687	9.650
ei-kaupallinen kurssi	9.550	9.397	9.180	9.530	9.439	9.380	9.740	9.592	9.520
100 Sveitsin frangia	126.90	124.73	120.85	126.90	126.00	124.75	130.00	127.45	126.60
100 Ranskan frangia	79.20	77.50	75.30	79.40	78.68	78.05	80.90	79.57	78.90
100 Italian liiraa	0.5850	0.5761	0.5620	0.5800	0.5747	0.5700	0.5800	0.5786	0.5770
100 Itävallan šillinkiä	20.62	20.39	19.88	20.45	20.29	20.20	20.42	20.26	20.20
100 Portugalin escudoa	14.95	14.88	14.65	14.90	14.83	14.78	14.90	14.80	14.75
100 Islannin kruunua	3.87	3.85	3.85	3.87	3.87	3.87	3.23	3.23	3.23
100 Espanjan pesetaa	6.55	6.50	6.38	6.65	6.59	6.50	6.66	6.63	6.60
1 Neuvostoliiton rupla, clearing	4.900	4.900	4.900	5.115	5.025	4.960	5.060	5.036	5.012
100 Japanin jeniä	1.300	1.277	1.245	1.265	1.246	1.230	1.300	1.278	1.260

Valuutta	Lokakuu			Marraskuu			Joulukuu		
	Korkein	Keskim.	Alin	Korkein	Keskim.	Alin	Korkein	Keskim.	Alin
1 USA:n dollari	3.834	3.805	3.783	3.790	3.736	3.687	3.702	3.642	3.560
1 Kanadan dollari	3.905	3.876	3.855	3.855	3.791	3.740	3.745	3.690	3.600
1 Englannin punta	8.950	8.882	8.842	8.875	8.712	8.580	8.590	8.487	8.355
100 Ruotsin kruunua	87.30	86.83	86.20	87.10	86.84	86.50	87.80	87.03	86.40
100 Norjan kruunua	70.10	69.28	68.90	69.30	68.94	68.70	69.15	68.75	68.30
100 Tanskan kruunua	63.90	63.37	62.70	64.00	63.72	63.40	63.80	63.29	62.80
100 D-markkaa	147.90	147.07	144.75	151.00	149.05	147.60	149.80	148.83	148.00
100 Hollannin floriinia	144.70	143.40	142.00	144.60	143.90	143.00	144.60	143.49	142.50
100 Belgian frangia kaupallinen kurssi	9.960	9.870	9.780	9.970	9.921	9.900	9.950	9.893	9.820
ei-kaupallinen kurssi	9.970	9.841	9.730	9.970	9.884	9.820	9.890	9.775	9.720
100 Sveitsin frangia	133.50	131.52	130.20	140.70	136.05	133.00	142.60	139.62	135.00
100 Ranskan frangia	81.10	80.56	80.10	81.00	80.19	79.10	81.50	80.58	79.80
100 Italian liiraa	0.5800	0.5739	0.5700	0.5720	0.5644	0.5550	0.5600	0.5569	0.5550
100 Itävallan šillinkiä	20.75	20.61	20.40	21.05	20.84	20.70	21.05	20.91	20.70
100 Portugalin escudoa	15.04	14.98	14.91	15.05	14.98	14.92	15.00	14.86	14.60
100 Islannin kruunua	3.23	3.23	3.23	3.23	3.22	3.15	3.15	3.15	3.15
100 Espanjan pesetaa	6.67	6.64	6.62	6.63	6.58	6.53	6.53	6.51	6.45
1 Neuvostoliiton rupla, clearing	5.063	5.025	4.995	5.020	4.951	4.883	4.969	4.905	4.852
100 Japanin jeniä	1.290	1.279	1.270	1.270	1.250	1.235	1.235	1.218	1.200

EDUSKUNNAN PANKKIVALTUUSMIEHET VUODEN 1974 LOPUSSA

Harri Holkeri	puheenjohtaja
Valdemar Sandelin	varapuheenjohtaja
Aaro Lintilä	
Veikko Vennamo	
Ingvar S. Melin	
T. Junnila	
Sylvi Siltanen	
Heikki Hykkäälä	
Aarne Saarinen	

SUOMEN PANKKI VUODEN 1974 LOPUSSA

Johtokunta	Mauno Koivisto	puheenjohtaja
	A. Simonen	varapuheenjohtaja
	Ahti Karjalainen	(virasta vapaa)
	Päiviö Hetemäki	
	Pentti Uusivirta	
	Rolf Kullberg	
	Pertti Tammivuori	(vt. jäsen)
Johtajat	Jouko J. Voutilainen	
	Jorma Aranko	
	Pertti Tammivuori	
	Markku Puntila	
	Seppo Lindblom	

**ATK-suunnittelun
johtaja**

Pertti Kukkonen

Osastopäälliköt

Pauli Kanerva	hallinnollinen osasto
Eino Helenius	hallinnollinen osasto
K. Ignatius	henkilökuntaosasto
Antti Lehtinen	rahoitusosasto
Kalle Koski	ulkomaisten pääomaliikkeiden osasto
Kari Nars	valuuttapoliittinen osasto
Raili Nuortila	idänkaupan osasto
J. Ojala	valuutantarkkailuosasto
Kari Puumanen	kansantalouden osasto
Heikki Koskenkylä	tutkimusosasto (vt.)
Stig Törnroth	kassaosasto
K. Eirola	ATK-osasto
A. Nenonen	kirjeenvaihto-osasto
Stig G Björklund	asiakaspalveluosasto
Eino Suomela	tarkastusosasto

Setelipaino

Toivo Rissanen	toimitusjohtaja
Tuure Mynttinen	johtaja

**Haarakonttorien
johtajat**

Heikki Hakola	Joensuu
E.M. Tammi	Jyväskylä
V. Lehto	Kotka
Keijo Kallasmaa	Kuopio
R. Kotkasaari	Lahti
Harri Salenius	Oulu
V. Kaarnakorpi	Pori
M. Hannula	Rovaniemi
E. Vuorela	Tampere
S. Paavola	Turku
Rauno Haikarainen	Vaasa